

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten

PROTOKOLL MØTE 5/2021: Styremøte

Teamsmøte, torsdag 29. april kl. 16.00-17.30

Tilstede:

Kommune	Medlemmer	Møtt	Varamedlemmer	Møtt
Alvdal	Trond Idar Paaske	X	Britt Guri Nordtun	
Dovre	Arne Vadet	X	Bente Sæther	
Følldal	Solvår Brustad Lilleeng	X	Bjørn Brendbakken	
Hamar	Hanne Sandvoll		Ivar Skramstad	X
Nord-Fron	Anne K. Tina Lyslo	X	Hans Petter Solberg	
Rendalen	Tor Inge Nytrøen		Anne Grete Otnes	
Ringebu	Laila Bårdsløkken	X	Erik Winther	
Ringsaker	Thomas Eriksen	X	Marte Røhnebæk	
Sel	Jørund Båtstad	X	Ingebjørg Uldalen	
Stor-Elvdal	Ane Eriksen Hamilton	X	Terje Andreas Hoffstad	
Sør-Fron	Else Mari Bjørke		Hans Mathias Ulberg	
Øyer	Bjørner Killi		Anne Magnhild Braastad Lie	
Åmot	Vidar Helgesen	X	Ingebjørg Dybvinn	
SFIN	Tom Hjemsæteren			
Sekretær	Marit Vorkinn	X		

SAKER:	
2021/18	GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE
2021/19	REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER
2021/20	BESØKSSTRATEGI FOR DOVRE NASJONALPARK
2021/21	BESTANDSPLAN FOR RONDANE NORD 2021-2025
2021/22	BESTANDSPLAN FOR RONDANE SØR 2021-25
2021/23	SØLNKLETEN - SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2020
2021/24	RONDANE NORD - SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2020
2021/25	RONDANE SØR - SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2020
2021/26	FORDELING AV TILTAKSMIDLER 2021
2021/27	ÅMOT - RIVING AV EKSISTERENDE FRITIDSBOLIG OG OPPSETTING AV NY
2021/28	HØRING AV PLANPROGRAM, REGIONAL PLAN FOR KLIMA, ENERGI OG MILJØ
2021/29	EVENTUELT

2021/18 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE

Det ble påpekt at saksnummereringen i innkallingen var feil for sak 2021/23-25. Dette er rettet i protokollen. Innkalling og saksliste godkjent ellers.

2021/19 REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER

1. Brev fra Villreinerådet om oppfølging av CWD på Hardangervidda

Villreinerådet i Norge har sendt brev til bl.a. Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet om rapporten fra Vitenskapskomiteen for mat og miljø om skrantesjuka på Hardangervidda. Villreinnemndene har mottatt kopi.

Villreinerådet viser til at det på Hardangervidda er et betydelig omfang av ferdsel både sommer- og vinterstid, samt inngrep og infrastruktur som fører til at store arealer i praksis ikke benyttes av villreinen. Det er med andre ord flere faktorer som påvirker helsetilstanden for reinen på Hardangervidda. Villreinerådet mener derfor at det er svært viktig at man for oppfølgingen av CWD på Hardangervidda ser det «store bildet» og ikke har et snevert fokus på å fjerne en utfordring, en sykdom – eller et symptom. For å få en god vurdering av tiltak mener Villreinerådet at det må etableres en arbeidsgruppe hvor både lokal, regional og nasjonal forvaltning er representert.

Tilleggsinformasjon på møtet: Miljødirektoratet og Mattilsynet har oversendtsendt sin anbefaling om hvordan en skal bekjempe skrantesjuka på Hardangervidda til Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet:

<https://www.hjortevilt.no/hap-om-a-utrydde-skrantesjuka-her-er-anbefalingen/>

2. Felles brev fra villreinnemndene til Klima- og miljødepartementet om endringer i verneforskriftene for nasjonalparkene

Villreinnemndene for Rondane og Sønkleppen, Forollhogna, Hardangervidda, Nordfjella, Fjellheimen og Raudafjell, Reinheimen-Breheimen, Setesdalsområdet, Snøhetta og Knutshø sendte i februar et felles brev til Klima- og miljødepartementet med oppfordring om ikke å tillate ytterligere åpning for sykling i det som er avsatt som nasjonalt villreinområde i nasjonalparkene (vedlegg til innkallingen).

3. Vurdering av arter på «Rødlista»

Norsk rødliste for arter er en oversikt over arter som har risiko for å dø ut fra Norge. Rødlista er utarbeidet av Artsdatabanken i samarbeid med fageksperter. «Rødlista» fra 2015 er nå under revisjon, og en revidert liste vil bli framlagt i november 2021. 25. mars ble foreløpige vurderinger og forslag presentert. Villreinen var i 2015 kategorisert som «livskraftig», mens den i det nye forslaget foreslås kategorisert som «Nær truet». Populasjonsstørrelsen anses som liten og med en pågående nedgang. Forekomsten av skrantesjuka og nedslaktingen av bestanden i Nordfjella har vært medvirkende til dette. Fristen for å sende inn innspill er 2. mai 2021. Du kan lese mer her: <https://innsyn.artsdatabanken.no/artsrapport/tilbakemelding/19057>

4. Stopp- og parkeringsforbud Venabygdsfjellet

På Venabygdsfjellet er det vinterstid både stopp- og parkeringsforbud. Forbudet må imidlertid håndheves, siden folk parkerer til og med rett ved forbudsskiltet. Ringebu fjellstyre sørget for fine oppslag både i GD og Østlendingen i vinter om parkeringsforbudet.

5. Prosjektgruppe - Skjøtselsplan for Kongevegen - Dovre nasjonalpark (mellom Dovre og Fokstugu)

Prosjektgruppa hadde oppstartmøte 9. mars. Arne Vadet representerer Villreinnemnda.

Referatet fra møtet hadde følgende oppsummering:

- Det er lagt et godt grunnlag for den videre prosessen.
- Det kulturminnefaglige kunnskapsgrunnlaget er godt.
- Det ble tatt opp viktige problemstillinger knyttet til effektene av ferdsel på villreinens leveområde, slitasje på terreng og kulturminner.
- Det kom fram vesentlige innvendinger mot å gjøre tiltak på Kongevegen, og ytterligere tilrettelegging for økt ferdsel langs Kongevegen.
- Viktig med tett dialog med Innlandet fylkeskommune i planarbeidet.
- Det blir en felles befarung i midten av juni, når føret tillater det.
- Prosjektgruppen vil bli forlagt et utkast til planforslag, i et eget møte, før videre behandling i nasjonalparkstyret.

6. Villrein som verdiskaper – ny utlysning av verdiskapingsprogram

Nemndas sekretær har bidratt til utarbeidelse av to søknader:

1. Felles sti- og løypeplan for Sølknletten (Søker: Sølknletten Villreinområde)
2. Informasjonstiltak i Grimsdalen (søker: Villreinutvalget for Rondane Nord)

(Nemnda kan ikke sende søknader sjøl. I slike verdiskapingsprogrammer er det krav om 50% egenfinansiering. Statlige midler kan ikke brukes som egenfinansiering. Siden nemnda er fullfinansiert med statlige midler, har vi ikke mulighet til å være søker).

7. Kvalitetsnormen for villrein

Arbeidet med normen er i full gang. De nasjonale villreinområdene, som Rondane og Sølknletten er en del av, skal klassifiseres allerede høsten 2021. NINA og Norsk villreinsenter skal levere datagrunnlaget som trengs til klassifiseringen til Miljødirektoratet innen 1. september 2021.

Villreinnemnda var invitert til oppstartmøte (Teams) 12. mars for delnorm 3; Leveområde og menneskelig påvirkning. På møtet ble arbeidet presentert. Det skal opprettes arbeidsgrupper som skal vurdere revisjonsbehov for de leveområdekartene som ble utarbeidet som grunnlag for de regionale villreinplanene (Se <https://villrein-nvs.squarespace.com/s/Rondane-og-Solnkletten-villreinomrader-2008-Arealbrukskart-6xmw.zip>)

Det blir egen arbeidsgruppe for Sølknletten. Det var enighet om at det er behov for to arbeidsgrupper for Rondane; en for nord og en for sør. Det er imidlertid også behov for fellesmøter mellom de to Rondane-gruppene.

Norsk Villreinsenter Nord leder arbeidet i arbeidsgruppene. I arbeidsgruppene er fjelloppsyn, Villreinutvalg og Villreinnemnda bedt om å stille med fagkompetanse (jfr. mail 16.03.21). Norsk Villreinsenter oppnevnte følgende til arbeidsgruppene:

Sølknletten	Rondane Nord	Rondane Sør
Christian Mathiesen, leder Villreinutvalget Einy Brænd, sekretær Villreinutvalget Olav Haardnes, Villreinutv. Bjørge Plassen, Villreinutv. Trond Ivar Paaske, medlem i Villreinnemnda	Hans Olav Arnekleiv, leder Villreinutv. Jan Olav Solstad, Villreinutv. Tore Larsson, sekretær Villreinutv. og oppsyn Dovre Per Erik Sannes, sekretær Villreinut. og oppsyn Sel Odd Enget, oppsyn Follidal Finn Bjormyr, SNO Jørund Båtstad, leder Villreinnemnda Marit Vorkinn, Sekretær for nemnda	Inge Asphoug, leder Villreinutv. Hans-Petter Ruud, sekretær Villreinutv. og oppsyn Sollia Erik Hagen, Villreinutv. og oppsyn Øyer Thore Lie, Villreinutv. og oppsyn Fampen Paul Lutnæs, oppsyn Ringebu Finn Bjormyr, SNO Vidar Helgesen, medlem i Villreinnemnda Marit Vorkinn, sekretær for nemnda

Arbeidsgruppene har hatt sitt første møte.

8. Budsjett

Nemnda har fått tildelt 600.000, dvs. som i 2020. Det er ikke gitt ekstra bevilgninger som følge av arbeid med miljøkvalitetsnormen. Arbeidet med miljøkvalitetsnormen er likevel så viktig at vi bør prioritere å delta her. Nemnda må da evt. søke tilleggsbevilgning på slutten av året, eller redusere aktiviteten på slutten av året.

9. Møte i arbeidsgruppa for fokusområde Grimsdalen

Det var møte i arbeidsgruppa 14. april, som oppfølging av arbeidet 2020. Det ble da gjennomført flere tiltak for å hindre avkjøring fra Grimsdalsvegen (grøfting, grind, steinsetting). Solvår Brustad Lilleeng hadde ikke anledning til å møte, slik at sekretæren stilte som vara. På møtet ble det enighet om nye tiltak for 2021.

10. Rullering av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane og Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat – varsel om oppstart / prosjektplan

«Prosjektplan for Rullering av Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane og Forvaltningsplan for Hemmeldalen naturreservat» er sendt på høring til berørte parter (prosjektplanen er vedlagt innkallingen). Nemnda og utvalgene var invitert til en presentasjon av rulleringen 18.mars. På dette møtet ble i hovedsak prosessen for arbeidet presentert. Det er bedt om innspill til arbeidet med frist 1. september. Det bes om innspill særlig på følgende punkter:

- aktuelle problemstillinger knyttet til forvaltningen av verneområdene, besøksforvaltning, informasjon, skjøtsel og tiltak
- oversikten over aktører
- kunnskapsgrunnlaget
- organiseringen av planarbeidet
- tidsplanen.

Dette blir kanskje den viktigste saken villreinnemnda får til behandling i denne perioden. Det blir viktig å komme med gode innspill i forhold til villreinen, f.eks. åpningstider på veiene, organisert ferdsel o.l. Det må også vurderes om en skal samarbeide med utvalgene i forhold til et innspill, for å samle seg om noen hovedpunkter. Det er sannsynligvis lettere å få gjennomslag hvis en har noenlunde samstemte innspill fra villreinsida, sammenlignet med mange innspill som spriker i ulike retninger. Nemnda bør ha et møte med gruppearbeid på innspillet i juni. Det må lages et forberedt notat som grunnlag. Er det mulig å finne en møtedato i juni for et fysisk møte?

11. Fagdager og landsmøte til Villreindrådet i Norge

Dato for årets samling er foreløpig fastsatt til 13.-14. oktober. Også i år kombineres landsmøtet med fagdagen. Sted er ikke bestemt - men styret har signalisert ønske om nærhet til Fjellheimen, Nordfjella og Hardangervidda pga de dagsaktuelle utfordringene der. Invitasjon til samlingen med program sendes ut før sommerferien.

12. Saker med forenkla behandling

a. Februar, Stor-Elvdal: Eksisterende utedo ble erstattet med nytt uthus, nasjonalt villreinområde. Svar fra Villreinnemnda til kommunen:

Eiendommen ligger i et viktig villreinområde, der det i utgangspunktet ikke er ønskelig med utvidelser.

Eksisterende bygningsmasse er imidlertid beskjedne, og det søkes om økt uthusareal, ikke boligareal.

Dersom kommunen setter følgende vilkår for tillatelsen kan en dispensasjon som omsøkt aksepteres ut fra villreinhensyn:

- *Det skal ikke monteres pipe og ildsted i uthuset, og den tekniske standarden på uthuset skal ikke tilpasses overnattingsstandard.*
- *Frakt av materialer skal skje på vinteren når villreinens bruk av området er minst.*

b. Mars, Åmot: To dispensasjonssaker i utviklingssona, påbygg til eksisterende hytte og vegframføring til to eksisterende hytter. I område med krav om utarbeidelse av helhetlig reguleringsplan for et større område. Svar fra Villreinnemnda til kommunen:

Villreinnemnda viser til oversendelser fra kommunen om dispensasjoner fra plankrav i kommuneplanenes arealdel, deres ref. 2021/219 -3577/2021 og 2021/160 -3507/2021. De to søknadene besvares her under ett.

Det søkes i begge saker om relativt små tiltak i ei utviklingssone der det allerede er betydelig infrastruktur i form av fritidsbebyggelse og veger. Tiltakene vil derfor ha begrensa konsekvenser for villreinen. Eiendommene ligger imidlertid i kommuneplanen i et område (BKB2) med krav om at det skal utarbeides en helhetlig detaljreguleringsplan for området. Oppstart av detaljregulering av Skramstadsætra – Rostadsæterveien (inkl. BKB2) ble varslet allerede 03.09.2018.

Både utvidelser av eksisterende hytter og vegframføring til eksisterende hytter bør vurderes i det helhetlige planforslaget for området. Det er derfor uheldig at kommunen nå åpner opp for flere dispensasjoner i området, mens reguleringsplanarbeidet pågår. Tiltakene er imidlertid av en slik art at de sannsynligvis vil kunne bli innarbeidet i en reguleringsplan uten merknader fra regionale myndigheter.

Villreinnemnda har derfor ikke merknader til at dispensasjon i de to sakene innvilges som omsøkt. Nemnda vil imidlertid understreke at evt. framtidige dispensasjoner innenfor samme område vil bli behandlet uavhengig av dette vedtaket. Dersom det framover kommer mange dispensasjonssøknader i reguleringsplanområdet før planen er ferdig utarbeidet, vil nemnda vurdere å påklage vedtakene.

c. April, Ringebu: I en eldre reguleringsplan ved Trabelia hadde tre tomter falt ut ved en planoppdatering. Planen endres nå slik at tomtene tas inn igjen. Svar fra Villreinnemnda til kommunen:

Det er uheldig at de tre tomtene ikke var med i diskusjonen av utbyggingsramme ved siste kommuneplanrevisjon. Det er imidlertid lite trolig at de tre tomtene ville hatt betydning for Kommunal- og moderniseringsdepartementets avgjørelse av 18.06.2019. Tomtene er plassert i utviklingssona, langt fram i fjellet. Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten har derfor ikke merknader til de foreslåtte endringene.

d. April, Øyer: Opprusting av bløte partier av eksisterende skogsveg. Svar fra Villreinnemnda til kommunen:

Den aktuelle vegstrekningen er allerede opparbeidet og bruken er stor, både sommer og vinter, med de store hytteutbyggingene i området Hafjell-Lisetra. Om utbedringen fører til økt bruk er høyst usikkert, men økningen kan i så fall ha en positiv effekt ved at ferdsel kanaliseres vekk fra områder lengre inn i fjellet. Ut fra villreinhensyn har ikke Villreinnemnda for Rondane-Sølnekletten merknader til utbedringen.

13. Saker som ikke er behandlet av nemnda

- Oppstartvarsel for detaljreguleringsplan for Rondablikk 1: I samsvar med godkjent kommuneplan og reguleringsplan. Ikke sendt innspill til utbygger.
- Dispensasjonssøknad for å rive uthus og sette opp nytt (3 m økning) i buffersona i Øyer kommune. Mail er sendt til kommunen med følgende innhold: «Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten har ikke innvendinger til at det gis dispensasjon som omsøkt, gitt at totalarealet for eiendommen er innenfor øvre grense gjeldende kommuneplan/ reguleringsplan, og gitt at det blir satt vilkår om at det ikke er tillatt med pipe/ildsted i uthuset.» (Jfr. Sak 2020/54).

14. Oversendte vedtak fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre

Vedtak fra nasjonalparkstyret sendes som kopi til nemnda. Villreinnemnda har klagerett på nasjonalparkstyrets vedtak dersom vedtaket berører villreininteressene. Sekretæren leser gjennom innkomne vedtak, og varsler dersom klage kan være aktuelt. Oversikt over innkomne vedtak legges ellers som kopi til saksinnstillingen, se vedlegg bakerst i dette dokumentet.

Kopi av klage på nydyrking er vedlagt, jfr. sak 2021/17.

FORSLAG TIL VEDTAK

Referat- og orienteringssakene tas til etterretning.

Nemnda fastsetter møte XX juni for å diskutere innspill til revisjonen av forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane. Sekretæren utarbeider et grunnlagsnotat til møtet. Det er ønskelig å samordne innspillet til revisjonsprosessen med villreinutvalgene.

STYRETS BEHANDLING

Kvalitetsnormen: I Sølnekletten mangler en kunnskap om kalvingsplasser. Dette er et argument for å gjennomføre GPS-merking av villrein også i Sølnekletten, og som bør spilles inn i arbeidet med kvalitetsnormen.

Forvaltningsplanene for Rondane og Hemmeldalen ligger på:

<http://www.nasjonalparkstyre.no/Rondane-Dovre/Planer-og-publikasjoner/>

Se særlig på «Kortversjon Forvaltningsplan Rondane».

VEDTAK

Referat- og orienteringssakene tas til etterretning.

Nemnda fastsetter møte 14. juni for å diskutere innspill til revisjonen av forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane. Sekretæren utarbeider et grunnlagsnotat til møtet. Det er ønskelig å samordne innspillet til revisjonsprosessen med villreinutvalgene

2021/20 BESØKSSTRATEGI FOR DOVRE NASJONALPARK

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har sendt besøksstrategien for Dovre nasjonalpark på høring. Arbeidet med besøksstrategier for nasjonalparkene startet for alvor opp i 2015. På sikt er det meningen at besøksstrategiene skal bli en integrert del av forvaltningsplanene, men så langt har besøksstrategiene blitt utarbeidet som selvstendige planer. Så også for Dovre np. Det betyr at det nå legges fram et utkast til besøksstrategi for et *del*område i forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane, mens revisjonen av forvaltningsplanen vil komme etterpå.

SAKSOPPLYSNINGER

Dovre nasjonalpark ble vernet i 2003. Hovedformålet med opprettelsen av Dovre nasjonalpark er å ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde, inkludert sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane.

Som grunnlag for besøksstrategien er det gjennomført møter med en rekke aktører og det er utarbeidet ulike notater, både tidligere og i forbindelse med denne prosessen. Det er bl.a.

gjennomført en sårbarhetsanalyse for ferdselslokaliteter i nasjonalparken etter metodikken i NINA sin håndbok «Sårbarhetsvurdering av ferdselslokaliteter i verneområder, for vegetasjon og dyreliv» (NINA Temahefte 73). Analysen viser at sårbar natur i Dovre nasjonalpark i hovedsak er knyttet til villrein og fugl.

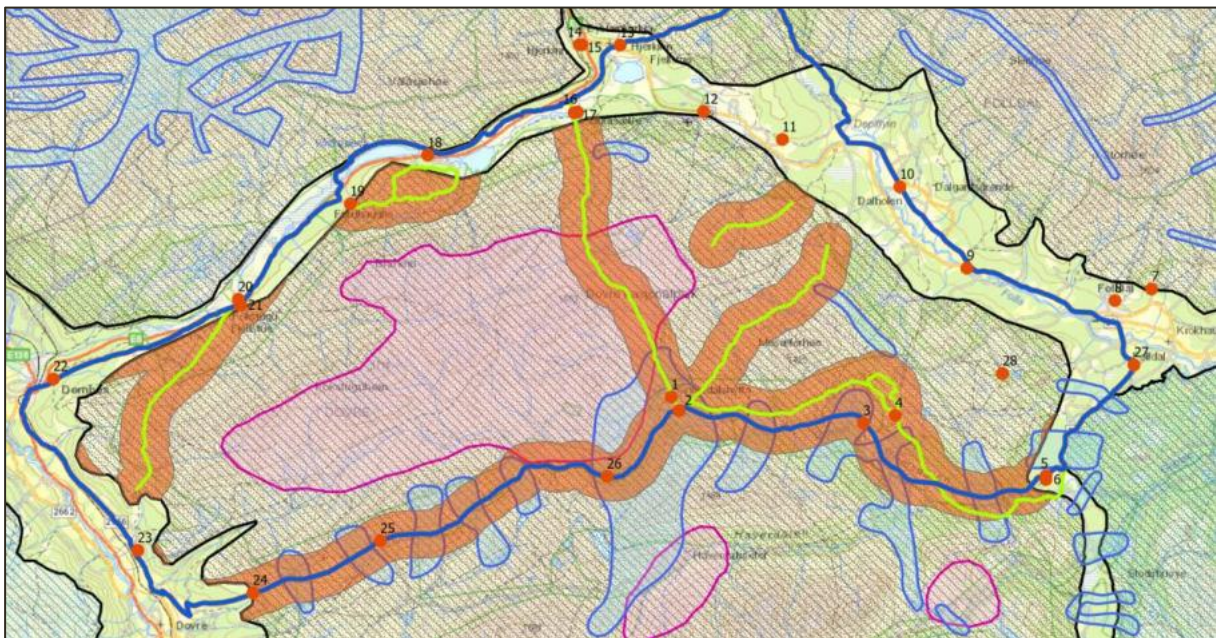
Villreinenens arealbruk beskrives bl.a. slik i besøksstrategien:

«Kalvingsområdene er avgrenset til sentrale deler av nasjonalparken. Det generelle inntrykket er at kalvingen får foregå uforstyrret i Dovre nasjonalpark.

Villreinen er i noen grad fortrenget fra beiteområder i sommerhalvåret. Dette gjelder særlig områdene langs og vest for Kongevegen / Pilegrimsleden, og langs og øst for stien mellom Hageseter og Grimsdalshytta. Konsekvensen er at villreinen må bruke fattigere og høyereliggende arealer, samt at forstyrrelser gir økt energiforbruk.

Villreinen bruker områdene på begge sider av Grimsdalen. I perioder med mye ferdsel på Grimsdalsvegen viser villreinen redusert frekvens for trekk på tvers av Grimsdalen, og en konsentrasjon av trekkene til områder lengst vest i Grimsdalen. Dette er uheldig for utnytting av beitene, og kan gi ulemper med for høye konsentrasjoner av dyr på beitearealene. Områdene i Dovre nasjonalpark har færre inngrep og mindre ferdsel enn andre deler av leveområdet til villreinen nord for Ula. For villreinen er det viktig også framover å ha slike rolige områder tilgjengelig, og at nye tiltak og aktiviteter legges til deler av Rondane der bruken allerede er stor.

Det vises også til NINA Rapport 1013 som advarer om at Grimsdalen kan bli en ny barriere som splitter villreinen i flere delbestander.

Kart hentet fra sårbarhetsanalysen som viser sensitive områder for villrein. Kartet viser kalvingsområde (rød skravur), helårsbeite (grønn skravur) og trekk-korridorer (blå skravur). Lysegrønne striper er stier med en buffersoner på 1000 m på hver side (brune områder).

Det er satt opp to mål for besøksforvaltningen i Dovre nasjonalpark, i tråd med Miljødirektoratets retningslinjer:

1. Besøksforvaltningen i Dovre nasjonalpark skal sikre verneverdiene i Dovre nasjonalpark på lang sikt. Dette gjelder særlig sårbare vegetasjonstyper, sårbare hekkelokaliteter for fugl og leveområdet for villrein. Villreinen skal ikke bli ytterligere fortrenget fra kalvingsområder, helårsbeiter eller trekk-korridorer. Tilgangen til lavereliggende beiter i sommerhalvåret må forbedres, og villreintrekket over Grimsdalen må ivaretas.

2. Besøksforvaltningen skal legge opp til gode opplevelser for de besøkende og lokal verdiskaping innenfor rammene lagt i naturmangfoldloven, verneforskriften og Forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane (2009).

For å nå disse målene foreslås følgende strategiske hovedgrep:

- Oppdatert kunnskap.
- Kanalisering av ferdsel til stier og løyper, evt. nye tiltak legges til utkanten av verneområdet.
- Tilrettelegging skal ikke skje inn i sentrale områder.
- Organisert ferdsel begrenses utenfor godkjente soner og merkete stier og løyper i forvaltningsplanen.
- For å kanalisere uorganisert ferdsel benyttes informasjon (i samarbeid med Norsk Villreinsenter Nord) og tilrettelegging utenfor nasjonalparken.
- Etablere arenaer for dialog og samhandling mellom aktørene og forvaltningen.

Det foreslås følgende tiltaksplan:

- Videreføre overvåking av sårbar natur og ferdsel.
- Opprette besøksretta hjemmeside.
- Arrangere fagdager og samråd med aktørene rundt nasjonalparken.
- Etablere informasjonspunkter ved Kongevegen, vest for Fokstugu (flytting, oppgradering) ved Gautåseter (oppgradering), ved rasteplass i Hjerkinholen (oppgradering), ved Folldal gruver (nytt), Budsjord/Aateigen (nytt).
- Reparere skader på stien mellom Hageseter – Grimsdalshytta.
- Utarbeide en informasjonsbrosjyre om Dovre nasjonalpark.
- Bidra til kanaliseringstiltak (etablering av stier, naturstier og turmål langs Dovrefjellaksen og i Folldal, utenfor villreinens leveområde.
- Tiltak i Grimsdalen for å kanalisere ferdsel og motorferdsel.
- Fastsette retningslinjer for bruk av kommersielt merke – designmanualen for Norges nasjonalparker.
- Etablere rutiner for utsjekk av omtalte turmål på aktørene sine hjemmesider og i sosiale medier.

VURDERING

Det er gjort en god jobb med å framskaffe et solid kunnskapsgrunnlag for besøksstrategien. Dette gjelder særlig sårbarhetsanalysen.

Det er positivt at hensynet til villreinen er konkretisert i målet for besøksstrategien.

Besøksstrategien framstår i stor grad som en tiltaksplan, der spørsmål rundt organisert ferdsel, stier og løyper mm. ikke er diskutert. Disse diskusjonene er sannsynligvis tenkt utsatt til forvaltningsplanrevisjonen. For å få en helhetlig tilnærming til besøksforvaltningen er det

imidlertid nødvendig å se praktiseringen av verneforskriftene og tiltak i sammenheng. Det er derfor viktig at besøksstrategien integreres i den reviderte forvaltningsplanen, og at tiltaksplanen eventuelt justeres i en helhetlig tilnærming til besøksforvaltning i forvaltningsplanen.

Det savnes en beskrivelse av utviklingen som helhet for villreinen i Rondane de siste årene (ikke kun vurdering for Dovre nasjonalpark isolert), og nasjonale og internasjonale rammer for villreinarbeidet:

IUCN satte i 2016 villreinen på den globale rødlista for truede arter, som følge av en tilbakegang på om lag 40 % siste 21-27 år. Ved siden av mindre forekomster i det vestlige Russland, er Norge det eneste europeiske landet med opprinnelig, vill fjellrein, og Norge har gjennom internasjonale avtaler forpliktet seg til å ta vare på villreinen (Konvensjonen om biologisk mangfold og Bernkonvensjonen).

Den norske «rødlista» fra 2015 er under revisjon, og en revidert liste vil bli framlagt i november 2021. Villreinen var i 2015 kategorisert som «livskraftig», mens den i det nye forslaget foreslås kategorisert som «Nær truet». Populasjonsstørrelsen anses som liten og med en pågående nedgang. DNA-analyser tyder på at villreinstammene i Rondane og Dovrefjellområdet (Snøhetta, Knutshø, Sølnekletten og Rondane) har opprettholdt sin genetiske egenart uten vesentlig innblanding fra andre.

Nasjonalt har det blitt økt fokus på ivaretagelse av villreinen gjennom «Kvalitetsnormen for villrein» som ble fastsatt av Klima- og miljødepartementet 23. juni 2020 (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/negative-paverknader-pa-villreinen-skal-kartleggast/id2715331/>). Formålet med kvalitetsnormen er å bidra til at villreinen og de ulike villreinområdene forvaltes på en slik måte at internasjonale forpliktelser overholdes, og at nasjonale målsettinger om ivaretagelse av levedyktige bestander innenfor sine naturlige utbredelsesområder nås. Hvert fjerde år skal tas en gjennomgang av tilstanden i de 24 villreinområdene i Norge. Tre forhold skal vurderes; 1) Bestandsforhold, 2) Lavbeiter og 3) Leveområde og menneskelig påvirkning. Dersom klassifiseringen etter kvalitetsnormen viser at kvaliteten for et villreinområde er dårlig, skal det vurderes om det skal lages en plan for hvordan kvaliteten kan bedres. Rondane villreinområde er planlagt klassifisert første gang i løpet av høsten 2021.

Det foreligger en omfattende forskningsmessig dokumentasjon om presset på villreinens levearealer i Rondane fra menneskelig ferdsel og inngrep. Bestandsplanen for Rondane Nord 2021-2025 (ennå ikke godkjent) beskriver en alvorlig situasjon for villreinen i Rondane, der bestandsmålet for planperioden 2016-2020 ikke er oppnådd. Rondane Villreinområde er de siste årene i realiteten delt i tre delbestander fordi tidligere trekk er opphørt; Rondane Sør, Rondane Nord: Områdene sør og nord for Ula elv. Det er ingen tegn til at disse trekkene vil ta seg opp igjen i overskuelig fremtid med mindre konkrete, og dels omfattende tiltak iverksettes. Fotråteutbruddet sommeren 2019 var nok et faresignal om sårbarheten til villreinstammen i Rondane Nord, da anslagsvis 30-40 % av kalvene døde i løpet av perioden fram til september-oktober.

I forslaget til ny bestandsplan for Rondane nord (2021-2025) opprettholdes det langsiktige bestandsmålet på 1200 vinterdyr nord for Ula. I inneværende driftsplanperiode er imidlertid ambisjonsnivået satt lavere, med en stabilisering av bestanden på 1100 dyr. Sør for Ula reduseres bestandsmålet fra 500 til 400 dyr, dvs. en reduksjon på 20%.

Skal en kunne ha en levedyktig villreinstamme i Rondane i framtida, er det mye som tyder på at villreinen i fortsettelsen må ha førsteprioritet i arealbruksspørsmål, og at andre brukerinteresser må tilpasse seg villreinen, ikke omvendt.

Besøksstrategien har et kapittel om rammebetingelser der verneforskriften og forvaltningsplanen er omtalt. Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre er en sentral aktør i forvaltningen av arealene i Rondane villreinområde. For å tydeliggjøre det ansvaret nasjonalparkstyret har, bør også villreinens status som nasjonal ansvarsart og arbeidet med Kvalitetsnormen for villrein nevnes som rammebetingelser.

Endelig godkjenning av besøksstrategien bør avvete til første gangs klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene, inkludert Rondane (gjennomføres høsten 2021). Det er viktig at det er åpning for å inkludere resultater fra arbeidet med miljøkvalitetsnormen i besøksstrategien, siden det sannsynligvis vil gå flere år før besøksstrategien blir revidert.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda for Rondane og Sønkleppen mener at det er gjort en god jobb med å framskaffe et solid kunnskapsgrunnlag for besøksstrategien. Dette gjelder særlig sårbarhetsanalysen.

Nemnda mener også at det er positivt at hensynet til villreinen er konkretisert i målet for besøksstrategien.

Besøksstrategien framstår i stor grad som en tiltaksplan, der spørsmål rundt organisert ferdsel, stier og løyper mm. ikke er diskutert. For å få en helhetlig tilnærming til besøksforvaltningen er det nødvendig å se praktiseringen av verneforskriftene og tiltak i sammenheng. Det er derfor viktig at besøksstrategien integreres i den reviderte forvaltningsplanen, og at tiltaksplanen eventuelt justeres, slik at en får en helhetlig tilnærming til besøksforvaltning i forvaltningsplanen.

Besøksstrategien har et kapittel om rammebetingelser der verneforskriften og forvaltningsplanen er omtalt. Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre er en sentral aktør i forvaltningen av arealene i Rondane villreinområde. For å tydeliggjøre det ansvaret nasjonalparkstyret har, bør også villreinens status som nasjonal ansvarsart og arbeidet med Kvalitetsnormen for villrein nevnes som rammebetingelser.

Endelig godkjenning av besøksstrategien bør avvete til første gangs klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene, inkludert Rondane (gjennomføres høsten 2021). Det er viktig at det er åpning for å inkludere resultater fra arbeidet med miljøkvalitetsnormen i besøksstrategien, siden det sannsynligvis vil gå flere år før besøksstrategien blir revidert.

STYRETS BEHANDLING

Det er viktig at en nå avveter kvalitetsnormen for villrein før planen endelig godkjennes. Kongevegen fra Dovre til Fokstugu blir mer og mer populær. Blir trafikken for stor, vil dette avskjære reinen fra beiteområdene utenfor Kongevegen mot skitrekke/bygda.

Det ble framsatt følgende tillegg til forslaget til vedtak:

Villreinnemnda oppfordrer til at det ikke iverksettes tiltak som øker ferdselen langs Kongevegen fra Dovre til Fokstugu.

VEDTAK

Det ble stemt over framsatte tilleggsforslag, som ble vedtatt. Det ble fattet følgende enstemmige vedtak:

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten mener at det er gjort en god jobb med å framskaffe et solid kunnskapsgrunnlag for besøksstrategien. Dette gjelder særlig sårbarhetsanalysen.

Nemnda mener også at det er positivt at hensynet til villreinen er konkretisert i målet for besøksstrategien.

Besøksstrategien framstår i stor grad som en tiltaksplan, der spørsmål rundt organisert ferdsel, stier og løyper mm. ikke er diskutert. For å få en helhetlig tilnærming til besøksforvaltningen er det nødvendig å se praktiseringen av verneforskriftene og tiltak i sammenheng. Det er derfor viktig at besøksstrategien integreres i den reviderte forvaltningsplanen, og at tiltaksplanen eventuelt justeres, slik at en får en helhetlig tilnærming til besøksforvaltning i forvaltningsplanen.

Besøksstrategien har et kapittel om rammebetingelser der verneforskriften og forvaltningsplanen er omtalt. Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre er en sentral aktør i forvaltningen av arealene i Rondane villreinområde. For å tydeliggjøre det ansvaret nasjonalparkstyret har, bør også villreinens status som nasjonal ansvarsart og arbeidet med Kvalitetsnormen for villrein nevnes som rammebetingelser.

Endelig godkjenning av besøksstrategien bør avvete til første gangs klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene, inkludert Rondane (gjennomføres høsten 2021). Det er viktig at det er åpning for å inkludere resultater fra arbeidet med miljøkvalitetsnormen i besøksstrategien, siden det sannsynligvis vil gå flere år før besøksstrategien blir revidert.

Villreinnemnda oppfordrer til at det ikke iverksettes tiltak som øker ferdselen langs Kongevegen fra Dovre til Fokstugu.

2021/21-22: GODKJENNING AV BESTANDSPLANER – FELLES FOR DE TO SØKNADENE

Bestandsplaner for villrein er hjemlet i Hjorteviltforskriftens §27 (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-01-08-12>).

Det er Villreinutvalget (rettighetshaverne) som utarbeider forslag til en flerårig (maks. 5 årig) bestandsplan for hele villreinområdet. Bestandsplanen sendes villreinnemnda for vurdering og godkjenning. Nemnda skal påse at bestandsplanen tilfredsstillende alle formelle krav i bestemmelsen, og at den bidrar til en forsvarlig og fornuftig forvaltning av villrein i det aktuelle området. Blant annet må nemnda påse at bestandsplanen har mål om bestandsstørrelse og bestands-utvikling som villreinnemnda finner faglig forsvarlig. Planen skal også inneholde en årlig avskytingsplan, oversikt over hvilke bestandsdata som skal samles inn og hvilke tiltak som er planlagt gjennomført.

Veilederen for hjorteviltforskriften slår fast at bestandsplanen skal være det viktigste grunnlagsdokumentet i kontakten mellom det offentlige som viltforvaltningsmyndighet og de private aktører ved jaktrettshaverne og grunneierne <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M478/M478.pdf>

Villreinnemnda skal bl.a. legge denne til grunn for sitt årlige vedtak om fellingskvote.

Det har tidligere vært utarbeidet en felles bestandsplan for Rondane, men med en tydelig deling mellom Rondane Nord og Sør på bl.a. bestandsmål og kvoter, slik at planen har mer hatt preg av en sammenstilling av to delplaner enn en reell fellesforvaltning. Fragmenteringen av villreinområdene i Rondane har fortsatt i siste bestandsplanperiode. Villreinutvalget for Rondane Nord skriver derfor i utkast til bestandsplan: «*Selv om villreinforvaltningen skal arbeide for at nord og sørbestandene kan forvaltes som en forutsetter dette så vidt store restaureringstiltak for å gjenoppta trekk mellom områdene at dette ikke synes hensiktsmessig før slike tiltak realitetsvurderes*». Etter utsjekk med Miljødirektoratet ble det derfor besluttet at det ville være mest hensiktsmessig å utarbeide separate bestandsplaner for Rondane Nord og Sør. Det vil imidlertid være viktig at utvalgene har tett dialog også framover, og Villreinnemnda bør bidra ved å arrangere fellesmøter mellom nemnda og utvalgene i Rondane og Sølknletten når smittevurderingene i forbindelse med Covid 19 tillater fysiske møter.

Arbeidet med en kvalitetsnorm for villrein er som sagt i gang for Rondane villreinområde. Det hadde vært ønskelig at klassifiseringsarbeidet var ferdig før nye bestandsplaner ble godkjent, men godkjenningen av nye bestandsplaner kan ikke avvente dette arbeidet. Resultater fra arbeidet med kvalitetsnormen kan medføre at det blir behov for å revidere bestandsplanene før planperioden utløper.

Utkastene til bestandsplaner ligger som vedlegg til saksinnstillingen.

2021/21 BESTANDSPLAN FOR RONDANE NORD 2021-2025

Bestandsplanen består av to delplaner for områdene nord og sør for Ula (Vulufjell), som i forrige bestandsplanperiode.

Bestandsplanen har en grundig beskrivelse av utviklingen og dagens situasjon i området:

Bestandsmålet for planperioden 2016-2020 er ikke oppnådd. Både nord og sør for Ula er det dokumentert uventede svingninger i bestandsnivåene de senere årene. Det er ingen åpenbare forklaringer på disse svingningene, men migrasjon til og fra andre villreinområder kan være én forklaring.

Det er i Rondane Nord mer vinterbeite enn nåværende bestand utnytter. I den sørlige delen av området gjelder dette også sommerbeite, mens tilgangen på sommerbeite er mindre i de nordlige delene av området. Dette skyldes både de naturgitte forholdene med liten tilgang til grønne beiter og at deler av barmarksbeitene ikke benyttes pga. forstyrrelser.

Endringer i villreinens arealbruk de siste 50 årene tilskrives en økning i menneskelig aktivitet. Dette har resultert i en deling først mellom Rondane Nord og Sør, og deretter en ytterligere oppdeling mellom områder nord og sør for Ula elv. Utvalget har identifisert 10 såkalte fokusområder som er aktuelle for kvalitetsnormen (Fokusområder omfatter områder hvor det er identifisert utfordringer knyttet til arealinngrep og menneskelig aktivitet, og der det ofte er behov for avbøtende tiltak for å bedre situasjonen). Utvalget mener at fragmenteringen av leveområdet i Rondane Nord vil måtte få konsekvenser for bestandsstørrelsen i de to delområdene. Utvalget er også bekymret for at manglende trekkmuligheter kan påvirke utbrudd av fotråte. I 2019 var det et stort utbrudd som medførte at 30-40% av kalvene omkom før/under jakta.

Antall kalv pr. simle/ungdyr har de siste fem årene ligget rundt 40 for Rondane Nord samla. Dette kvalifiserer i henhold til kvalitetsnormen til «Middels kvalitet».

Andelen eldre bukk/simle for hele Rondane Nord er rapportert de siste årene til å være fra 0,42 til 0,50. Etter kvalitetsnormens kriterier er da kvaliteten god. (Det tas her et forbehold om at utvalget har definert «eldre bukk» som 3.5 åringer og ikke 2.5-åringer).

Målsettinger

Villreinutvalget har fastsatt målsettinger for kommende bestandsplanperiode basert på de standarder som er vedtatt for Kvalitetsnormen for villrein:

- 1) Bestandsforhold: Alle parametere skal være grønne i 2025.
- 2) Lavbeiter: Skal være på grønt nivå i 2025.
- 3) Leveområde og menneskelig påvirkning: Skal være på gult nivå i 2025.

Bestandsdata som skal samles inn

Planen har som målsetting å gjennomføre minimumstillinger, strukturtellinger og kalvetellinger hvert år. Under jakta skal det samles inn kjever og vekt skal registreres. I tillegg sendes det inn prøver for å kartlegge utbredelsen av fotråte. Prøvetaking i forbindelse med skrantesjuka bestemmes på nasjonalt nivå, men administreres av utvalget.

Fjellopsynet har i flere år, med hjelp av lokale jegere, registrert bukkenes arealbruk i Kuvaområdet og Tjønnsseterfjellet i «Normanprosjektet».

Mål for bestandsstørrelse – nord for Ula elv

Bestandsmålet på 1200 dyr videreføres, men med en langsiktig oppbygging av stammen. I kommende driftsplanperiode søkes bestanden stabilisert rundt 1100 dyr i vinterbestand nord for Ula. Det aksepteres svingninger på +/- 100 dyr i vinterbestand for å stabilisere kvotefastsetting, jegeraktivitet og organisering rundt jakta

Mål for bestandsstørrelse – sør for Ula elv

Sør for Ula legger utvalget opp til å redusere gjeldende bestandsmål fra 500 til 400.

Mål for bestandsutvikling

Stammens sammensetning i begge delområdene skal tilstrebe en naturlig fordeling mellom kjønn og alder. Dette gir et mål på en bestands sammensetning med:

Ca. 30 % bukk 1½ år og eldre, herav halvparten 3 år og eldre

Ca. 45 % simler 1½ år og eldre

Ca. 25 % kalv

Ved strukturellingen i 2017 var fordelingen på 32.5% bukk, 46.4% simler og 21.1% kalv, dvs. at kalveandelen er litt mindre enn ønsket.

Årlig avskytingsplan

Strukturen i de to delbestandene ikke er helt lik, og har litt ulike utfordringer. De senere årene har kalvetilveksten vært noe lavere i nord, mens målsetningen på andel eldre bukk har vært vanskelig å nå i sør. Det legges derfor opp til en litt ulik avskytingsplan i de to delområdene for å avbøte de eksisterende skjevhetene.

Produksjon/tilvekst og fellingsprosent er basert på erfaringstall fra siste fem år.

Planlagte tiltak

Her er organisering av jakta, jegerkontrakter og samjakt/overgangsavtaler beskrevet.

VURDERING

Villreinutvalget for Rondane Nord roper her et alvorlig varsko om situasjonen for villreinen i området, i tråd med advarsler over flere år om at villreinens leveområder stadig fragmenteres og reduseres. Nord for Ula opprettholdes riktignok det langsiktige bestandsmålet på 1200 dyr, men utvalget anser det som lite realistisk å komme opp igjen på et høyere nivå enn 1100 i kommende planperiode. Sør for Ula reduseres bestandsmålet fra 500 til 400 dyr, dvs. en reduksjon på 20%. Dette er mye for en bestand som i utgangspunktet ikke er så stor. Utvalget ser det også som nødvendig at det iverksettes tiltak for å motvirke at nye områder går ut av bruk som leveområder for villreinen.

Vurderinger av bestandsmål er vanskelig, men utgangspunktet er tilgjengelig ressursgrunnlag og dermed dyras kondisjon. Er det for lite beiteressurser, eller disse blir utilgjengelige pga. inngrep eller ferdsel, så vil dette påvirke hvor stor en sunn og frisk bestand et område kan ha. Nasjonalt er det ikke satt noe mål for bestandsstørrelsen i de ulike områdene, og det er heller ikke en parameter som brukes i kvalitetsnormen for villrein.

Ser en på utviklingen av bestanden sør for Ula (figur 3 i sak 2020/26), ser en at med fjorårets kvote på 220 dyr har holdt stammen stabil på antall vinterdyr. Beiteressursene i Vulufjell beskrives som gode i bestandsplanen: *«Av de 3 mer eller mindre isolerte villreinbestandene i Rondane er det rein i Vulufjellområdet som har den beste fordelingen av sesongmessig beite innen sitt areal»*. Villreinen i Rondane er en del av overvåkingsprogrammet for hjortevilt, og helsetilstanden i norske villreinbestander er gjennomgående god. I Rondane Nord hadde en i 2019 et større fotråteutbrudd, men dette var først og fremst i områdene nord for Ula (det ble rapportert om 2-3 tilfeller sør for Ula). Det foreligger derfor ingen akutt sjukdomstilstand som tilsier reduksjon av bestandsmålet sør for Ula.

Å redusere bestanden kan potensielt også føre til at det blir vanskeligere å få i gang trekket igjen mellom områdene nord og sør for Ula og at ytterområdene i mindre grad brukes, jfr. utviklingen i Rondane Sør der reinen har tatt i bruk større arealer ettersom stammen har blitt bygd opp igjen siden rundt 1970.

Arbeidet med kvalitetsnormen for villrein er igangsatt, og Rondane er av de områdene som skal klassifiseres i løpet av 2021. Dette arbeidet vil gi en oppdatert kunnskap om bestandsforhold, beitegrunnlag (lavbeiter) og arealbruk. Det tilrås derfor at en avventer en endring i bestandsmålet til arbeidet med miljøkvalitetsnormen er ferdig. Dvs. at nemnda ikke godtar den delen av bestandsplanen som gjelder områdene sør for Ula, men sender planen tilbake til utvalget og ber om at nåværende bestandsmål på 500 opprettholdes til arbeidet med kvalitetsnormen er ferdig. (Veilederen for hjorteviltforskriften viser til at *«Dersom villreinnemnda av faglige eller juridiske grunner ikke kan godkjenne bestandsplanen slik den er foreslått av villreinutvalget, skal planen sendes tilbake med mulighet for omarbeiding på de punktene som nemnda ikke kan godta»*).

Det er positivt og viktig at utvalget planlegger å implementere kvalitetsnormen for villrein inn i forvaltningen og bestandsovervåkingen. Jegerne er fra sentrale myndigheter tiltenkt en viktig rolle med innlegging av data i Hjorteviltregisteret framover. En sammenligning av de listene utvalgene selv har med de jegerne hadde lagt inn høsten 2020, viste at jegerens registreringer var svært mangelfulle og med direkte feil. Dette er data som skal brukes direkte inn i arbeidet med kvalitetsnormen. Det er sannsynlig at det vil ta enda noen år før jegerne er «heldigitale». Det er derfor viktig at utvalgene fortsetter denne kvalitetskontrollen, og nemnda må støtte utvalgene i at utvalgene må kompenseres økonomisk for jobben.

Registreringen av bukkenes arealbruk i Kuva-området og Tjønnseterfjellet i «Normanprosjektet» har gitt svært viktig tilleggsinformasjon om villreinens arealbruk, som et supplement til registreringene som gjøres via radiomerka simler. Det foreligger nå gode tidsseriedata, og prosjektet er nylig utvidet til også å gjelde området langs Kongevegen fra Dovre til Fokstugu. Det er viktig at prosjektet fortsetter etter 2021, og nemnda må bidra med å skaffe midler til å drifte prosjektet videre.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda støtter utvalgets bekymringer for fragmentering og reduksjon av villreinens leveområder i Rondane nord. En reduksjon av bestandsmålet for områdene sør for Ula (Vulufjell) bør likevel avvende til klassifiseringen av området gjennom kvalitetsnormen er ferdig høsten 2021. Nemnda godkjenner derfor ikke delplanen som omfatter områdene sør for Ula. Bestandsplanen sendes tilbake til utvalget med oppfordring om å forlenge gjeldende bestandsplan for områdene sør for Ula i ett år og at bestandsmålet på 500 dyr opprettholdes, fram til klassifiseringen etter kvalitetsnormen er ferdig.

Delplanen for områdene nord for Ula godkjennes.

Det er positivt og viktig at utvalget implementerer kvalitetsnormen for villrein inn i forvaltningen og bestandsovervåkingen, og at det settes ambisiøse mål for kvalitetskriteriene i normen.

Registreringen av bukkenes arealbruk i Kuva-området og Tjønnseterfjellet i «Normanprosjektet» har gitt svært viktig tilleggsinformasjon om villreinens arealbruk, som et supplement til registreringene som gjøres via radiomerka simler. Det er nå gode tidsseriedata, og prosjektet er nylig utvidet til også å gjelde området langs Kongevegen fra Dovre til Fokstugu. Det er viktig at prosjektet fortsetter etter 2021, og nemnda må bidra med å skaffe midler til å drifte prosjektet videre.

Det er viktig at utvalgene fortsetter med kvalitetskontrollen av de dataene villreinjegerne selv legger inn i Hjorteviltregisteret. Nemnda støtter utvalgene i at utvalgene må kompenseres økonomisk for jobben.

Det er behov for bedre kunnskap om mulige trekk mellom Rondane Nord og Sølnekletten og mellom Rondane Nord og Rondane Sør. De tre utvalgene oppfordres derfor til å samordne vintertellingene, både mht. metodikk og tid.

De tre utvalgene i Rondane-Sølnekletten og villreinnemnda bør ha et felles årlig møte for diskusjoner av bestandsutvikling, arealbruk og prosjekter.

Som årlig rapportering ber villreinnemnda om å få tilsendt årsmeldingene for villreinutvalget.

STYRETS BEHANDLING

Å redusere bestandsmålet med 20% i et område med relativt få dyr, er i utgangspunktet er drastisk. Siden arbeidet med miljøkvalitetsnormen nå er i gang bør en avvende resultatene fra klassifiseringsarbeidet, før bestandsmålet endres så mye som her er foreslått.

Det ble reist bekymring for at det er skutt ut for mange produktive simler i området nord for Ula. Ved å skyte færre simler vil en få økt kalveproduksjon påfølgende år og en raskere økning i bestanden igjen. I Sølnekletten hadde en gode erfaringer i 2020 med å frede simlene.

På den andre siden ligger bestandssammensetningen nå nær den fordelingen en ønsker, og det er gode erfaringer med å bruke korttypen kluffbukk.

Det ble ikke reist alternative forslag til vedtak

VEDTAK

Villreinnemnda støtter utvalgets bekymringer for fragmentering og reduksjon av villreinens leveområder i Rondane nord. En reduksjon av bestandsmålet for områdene sør for Ula (Vulufjell) bør likevel avvente til klassifiseringen av området gjennom kvalitetsnormen er ferdig høsten 2021. Nemnda godkjenner derfor ikke delplanen som omfatter områdene sør for Ula. Bestandsplanen sendes tilbake til utvalget med oppfordring om å forlenge gjeldende bestandsplan for områdene sør for Ula i ett år og at bestandsmålet på 500 dyr opprettholdes, fram til klassifiseringen etter kvalitetsnormen er ferdig.

Delplanen for områdene nord for Ula godkjennes.

Det er positivt og viktig at utvalget implementerer kvalitetsnormen for villrein inn i forvaltningen og bestandsovervåkingen, og at det settes ambisiøse mål for kvalitetskriteriene i normen.

Registreringen av bukkenes arealbruk i Kuva-området og Tjønnseterfjellet i «Normanprosjektet» har gitt svært viktig tilleggsinformasjon om villreinens arealbruk, som et supplement til registreringene som gjøres via radiomerka simler. Det er nå gode tidsseriedata, og prosjektet er nylig utvidet til også å gjelde området langs Kongevegen fra Dovre til Fokstugu. Det er viktig at prosjektet fortsetter etter 2021, og nemnda må bidra med å skaffe midler til å drifte prosjektet videre.

Det er viktig at utvalgene fortsetter med kvalitetskontrollen av de dataene villreinjegerne selv legger inn i Hjorteviltregisteret. Nemnda støtter utvalgene i at utvalgene må kompenseres økonomisk for jobben.

Det er behov for bedre kunnskap om mulige trekk mellom Rondane Nord og Sølnekletten og mellom Rondane Nord og Rondane Sør. De tre utvalgene oppfordres derfor til å samordne vintertellingene, både mht. metodikk og tid.

De tre utvalgene i Rondane-Sølnekletten og villreinnemnda bør ha et felles årlig møte for diskusjoner av bestandsutvikling, arealbruk og prosjekter.

Som årlig rapportering ber villreinnemnda om å få tilsendt årsmeldingene for villreinutvalget.

2021/22 BESTANDSPLAN FOR RONDANE SØR 2021-2025

Bestandsplanen består av to delplaner for Finnsjøfjellet og resten av Rondane Sør, som i forrige bestandsplanperiode.

Målsettingen for planen er å ivareta det nasjonale og internasjonale ansvaret om å bevare de siste livskraftige bestander av den opprinnelige ville fjellreinen i Europa. Kvalitetsnormen for villrein skal implementeres i forvaltningen og bestandsovervåkingen i kommende planperiode.

Rondane Sør, utenom Finnsjøfjellet

Områdebeskrivelsen har gode illustrasjoner. Verken sommer- eller vinterbeiter vurderes som en begrensende faktor for bestanden på dagens nivå.

Rondane Sør har tidsserier for ulike bestandsparametre tilbake til 2006. Etter en nedgang i antall vinterdyr i 2014 har utvalget gradvis bygd opp stammen igjen opp mot bestandsmålet (se figur 4, sak 2020/27 lenger bak). Dette har imidlertid gått hardt utover fellingskvotene, som er redusert fra ca. 1000 i 2011-2012, til 400-450 i 2019-2021. Dette har ikke bare sammenheng med oppbygging av stammen, men også at tilveksten i bestanden er kraftig redusert de siste 40 årene. Gjennomsnittlig tilvekst i ulike perioder er:

Siste 40 år: 24.8%

Siste 30 år: 24.3%

Siste 20 år: 16.3%

Siste 10 år: 13.2%

Siste 5 år: 11.8%

Redusert tilvekst kan skyldes økt dødelighet, færre simler som produserer kalv, redusert fertilitet og utvandring til andre områder. Målet i forrige bestandsplan om å redusere uttaket av voksne simler mener utvalget at de langt på vei har lyktes med. Utvalget vurderer økt dødelighet som den mest interessante årsaksforklaringen til den reduserte tilveksten, men mener det er for lite kunnskap til å fastslå årsaken med sikkerhet.

Kvalitetsnormen for villrein ble vedtatt i juni 2020. Her ble det fastsatt ulike parametre for å vurdere bestandsforholdene, bl.a. antall kalver pr. simle/ungdyr (kan påvirkes av både ressursbegrensning, predasjon og sykdom). I halvparten av årene siden 2011 har kvaliteten vært god for denne parameteren i Rondane Sør, og i halvparten har den vært i øvre sjikt av middels kvalitet (kalvetellinger er ikke gjennomført i Finnsjøfjellet).

Slaktevekt for kalv (kjønns- og alderskorrigert) er også en parameter i kvalitetsnormen, som et mål på beitenes kvalitet og bestandens tilstand. Simlekalver benyttes som standard kjønn. I Rondane Sør er kalvevekten registrert i forbindelse med NINAs overvåkingsprogram, men oppgis separat for bukkekalver og simlekalver. Fra 2000 har simlekalvvektene ligget i hovedsak innenfor intervallet for middels kvalitet (15-18 kg).

Bestandsdata som skal samles inn

Utvalget vil videreføre årlige minimums- og strukturtellinger, samt registrering av slaktevekter og innsamling av kjever.

Registreringen av trekket over fv 27, mot Fampen og sørområdene skal fortsette.

Tiltak i planperioden

Utvalget har en liste med tiltak som er tenkt gjennomført, bl.a. bedre kunnskapsgrunnlag om tilvekst, utbredelse av fotråte, vinterbeiter, utvikling av ferdsel mm. Tiltakene er ikke prioritert/konkretisert, og det er ikke utarbeidet noe budsjett for arbeidet. Utvalgets økonomi vil sannsynligvis bli den begrensende faktoren for hvilke tiltak som kan la seg realisere.

Avskyting

Avskytingsplanen har som mål å nå bestandsmålet i siste del av planperioden slik at en i 2025 er oppe i en vinterstamme på ca. 2340 dyr. Både for tilvekst (12%) og fellingsprosent (52%) brukes erfaringstall fra de siste årene.

I forrige planperiode ble det skutt 10% mer eldre bukk (2+) enn planlagt, og 3-4% færre av hver av de tre andre kategoriene (eldre simle, 1.5 åringer og kalv). For å balansere kjønnsfordelingen i uttaket legges det i kommende bestandsplanperiode opp til å endre fordelingen av korttype slik at det tas ut færre eldre simler og ved at kalveuttaket øker.

Finnsjøfjellet

Finnsjøfjellet ligger som en «øy» mellom Atna i nord og øst og elvene Setningen og Vulua. Det kan forekomme trekk både mot Sølnekletten og mot Rondane Sør, men det har vært en stabil vinterbestand her de siste årene på ca. 100 dyr. Dette bestandsmålet videreføres. Utvalget vektlegger at bestanden har vært stabil i mange år og at det ikke finnes negative tendenser i forhold til dyras kondisjon. (Området har gode beiter, både sommer og vinter).

Datagrunnlaget for området er dårligere enn for resten av Rondane Sør, men gjennomsnittlig tilvekst de siste 2 årene har vært på ca. 22%.

Bestanden har gått en del ned de siste årene, fra 96 vinterdyr i 2018 til 83 vinterdyr i 2021. Med et lite, avgrenset område kan fellingsprosenten bli høy i Finnsjøfjellet i enkeltår, slik at det kan bli relativt store svingninger i bestandsstørrelsen fra år til år. For å bygge opp igjen bestanden til bestandsmålet er foreslått fellingskvote pr. år satt til 20-25, mot 40 i forrige bestandsplanperiode. Utvalget vil også endre korttildelingen på Finnsjøfjellet for å øke andelen simler, med en kortfordeling som i resten av Rondane Sør.

Årlige minimumstillinger og strukturtellinger samt registrering av slaktevekter og kjeveinnsamling er planlagt.

VURDERING

Rondane Sør villreinområde har hatt en ansvarlig bestandsforvaltning i foregående planperiode. For å bygge opp igjen stammen mot bestandsmålet har rettighetshaverne redusert antall jaktkort vesentlig, selv om dette har medført betydelige inntektstap.

Bestanden i Finnsjøfjellet er liten, og dermed mer sårbar for tilfeldige hendelser eller feil forvaltning. Det er derfor positivt at utvalget vil øke overvåkingen av stammen, og redusere fellingskvotene betydelig.

Den lave og synkende tilveksten i Rondane Sør er som utvalget skriver bekymringsfull, og dette er en problemstilling som må undersøkes nærmere. Nemnda bør støtte utvalget i at problemstillingen tas inn i FOU-prosjektet for Rondane.

Villreinens arealbruk er illustrert med data fra simler merka med GPS-sendere. Bestandsplanen presiserer at disse dataene kun viser en minimums bruk, største mangel er at bukkenes bruk ikke er kartlagt. I Rondane nord har det i flere år pågått et lokalt registreringsprosjekt om villreinens bruk av ytterområdene i Nord-Fron og Dovre. Dette har gitt viktig tilleggsinformasjon om bukkenes arealbruk. Det hadde vært ønskelig med et tilsvarende opplegg for bukkenes bruk av ytterkantene i Ringebu og Øyer.

Ut fra det utbyggingspresset på fritidshus som en nå ser på begge sider av trekket over Åstdalen, hadde det vært ønskelig med en bedre overvåking av utviklingen av trekket i dette området.

Det er positivt og viktig at utvalget planlegger å implementere kvalitetsnormen for villrein inn i forvaltningen og bestandsovervåkingen. Det vises her til de konkrete målene som Villreinutvalget for Rondane Nord har fastsatt i sin bestandsplan:

- 1) Bestandsforhold: Alle parametere skal være grønne i 2025.
- 2) Lavbeiter: Skal være på grønt nivå i 2025.
- 3) Leveområde og menneskelig påvirkning: Skal være på gult nivå i 2025.

Jegerne er fra sentrale myndigheter tiltenkt en viktig rolle med innlegging av data i Hjorteviltregisteret framover. En sammenligning av de listene utvalgene selv har med det jegerne hadde lagt inn høsten 2020, viste at jegerens registreringer var svært mangelfulle og med direkte feil. Dette er data som skal brukes direkte inn i arbeidet med kvalitetsnormen. Det er sannsynlig at det vil ta enda noen år før jegerne er «heldigitale». Det er derfor viktig at utvalgene fortsetter denne kvalitetskontrollen, og nemnda må støtte utvalgene i at utvalgene må kompenseres økonomisk for jobben.

FORSLAG TIL VEDTAK

Utvalget har gjennomført en ansvarlig forvaltning av villreinbestanden i Rondane Sør i foregående planperiode, og arbeidet videreføres på en god måte i den foreslåtte bestandsplanen. Det er positivt og viktig at utvalget planlegger å implementere kvalitetsnormen for villrein inn i forvaltningen og bestandsovervåkingen, og at kunnskapsgrunnlaget for forvaltningen økes. Bestandsplanen godkjennes derfor som den foreligger.

Villreinnemnda har likevel følgende innspill til forvaltningsarbeidet i kommende planperiode:

Nemnda deler utvalgets bekymring over den lave og synkende tilveksten. Nemnda støtter utvalget i at problemstillingen tas inn i FOU-prosjektet for Rondane.

Villreinens arealbruk er illustrert med data fra simler merka med GPS-sendere. Nemnda oppfordrer utvalget til å vurdere lokale registreringsprosjekter for å kartlegge bukkens bruk av ytterområdene, jfr. «Norman-prosjektet» i Nord-Fron og Dovre.

Det er viktig at utvalgene fortsetter med kvalitetskontrollen av de dataene villreinjegerne selv legger inn i Hjorteviltregisteret. Nemnda støtter utvalgene i at utvalgene må kompenseres økonomisk for jobben.

Det er behov for bedre kunnskap om mulige trekk mellom Rondane Nord og Sølnekletten og mellom Rondane Nord og Rondane Sør. De tre utvalgene oppfordres derfor til å samordne vintertellingene, både mht. metodikk og tid.

De tre utvalgene i Rondane-Sølnekletten og villreinnemnda bør ha et felles årlig møte for diskusjoner av bestandsutvikling, arealbruk og prosjekter.

Som årlig rapportering ber villreinnemnda om å få tilsendt årsmeldingene for villreinutvalget.

STYRETS BEHANDLING

Styret mente det var en god og gjennomarbeidet bestandsplan. Det var ikke merknader til forslaget.

VEDTAK

Utvalget har gjennomført en ansvarlig forvaltning av villreinbestanden i Rondane Sør i foregående planperiode, og arbeidet videreføres på en god måte i den foreslåtte bestandsplanen. Det er positivt og viktig at utvalget planlegger å implementere kvalitetsnormen for villrein inn i forvaltningen og bestandsovervåkingen, og at kunnskapsgrunnlaget for forvaltningen økes. Bestandsplanen godkjennes derfor som den foreligger.

Villreinnemnda har likevel følgende innspill til forvaltningsarbeidet i kommende planperiode:

Nemnda deler utvalgets bekymring over den lave og synkende tilveksten. Nemnda støtter utvalget i at problemstillingen tas inn i FOU-prosjektet for Rondane.

Villreinens arealbruk er illustrert med data fra simler merka med GPS-sendere. Nemnda oppfordrer utvalget til å vurdere lokale registreringsprosjekter for å kartlegge bukkenes bruk av ytterområdene, jfr. «Norman-prosjektet» i Nord-Fron og Dovre.

Det er viktig at utvalgene fortsetter med kvalitetskontrollen av de dataene villreinjegerne selv legger inn i Hjorteviltregisteret. Nemnda støtter utvalgene i at utvalgene må kompenseres økonomisk for jobben.

Det er behov for bedre kunnskap om mulige trekk mellom Rondane Nord og Sølknletten og mellom Rondane Nord og Rondane Sør. De tre utvalgene oppfordres derfor til å samordne vintertellingene, både mht. metodikk og tid.

De tre utvalgene i Rondane-Sølknletten og villreinnemnda bør ha et felles årlig møte for diskusjoner av bestandsutvikling, arealbruk og prosjekter.

Som årlig rapportering ber villreinnemnda om å få tilsendt årsmeldingene for villreinutvalget.

2021/23-25: SØKNADER OM FELLINGSKVOTE – FELLES FOR DE TRE SØKNADENE

Villreinnemndene skal fastsette fellingskvoter for de ulike villreinområdene innen 1. mai. Dette skjer på bakgrunn av søknad fra det enkelte villreinområde. Fellingskvotene beregnes ut fra hvor mange dyr utvalgene finner når de teller antall dyr på vinteren (fra fly/med droner). Ut fra erfaringer foregående år beregnes så hvor stor tilveksten vil bli til jakta begynner (hvor mange kalver fødes/ hvor mange dyr overlever til jakta), og dermed hvor mange dyr det vil være i området når jakta begynner.

Antallet dyr vurderes i forhold til hvor mange dyr det enkelte området har beitegrunnlag til, forutsatt at bestanden har sunne dyr. Dette er *bestandsmålet* for hvert enkelt område, som fastsettes/revideres i de fem-årige bestandsplanene for hvert enkelt område.

I og med at det bare er en viss andel av dyra som det blir gitt fellingstillatelse til som blir skutt under jakta, må fellingskvoten være større enn det antall dyr en ønsker å redusere stammen med i jakta. Dette baseres på erfaringstall for tidligere års jakt i området.

Beregning av fellingskvoter er med andre ord ingen eksakt vitenskap. Feil kan oppstå ved tellingene dersom det er dårlig vær/sporingsforhold under tellingene. Fellingsprosenten vil også variere fra år til år, f.eks. dersom det er spesielle værforhold under jakta slik at reinen blir stående på et lite område, slik at fellingsprosentene blir lavere enn vanlig. Det er derfor viktig å se på utviklingen over flere år, og ha en «føre-var»-holdning.

I kvotesammenheng betyr «frie dyr» at de områder som har godkjente bestandsplaner kan få tildelt kvoter uten fordeling på type dyr, så lenge dette skjer i tråd med bestandsplanen.

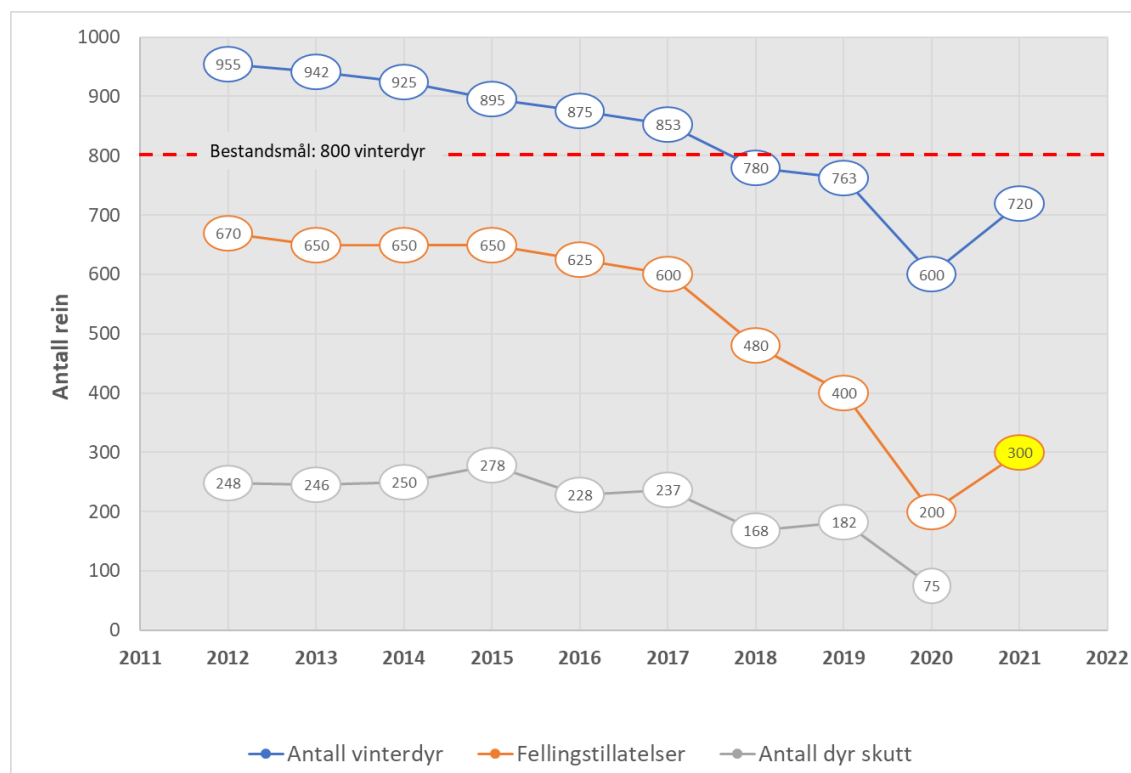
Naturmangfoldlovens § 16. (høsting av vilt og lakse- og innlandsfisk) sier:

- Vedtak om å tillate høsting av vilt treffes med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).
- Høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd.
- Ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting skal det videre legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør.

2021/23 SØLNKLETEN – SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2021

SAKSOPPLYSNINGER

Sølnkletten Villreinområde har godkjent bestandsplan for 2019-2023. Antall dyr som ble funnet ved vintertellingene i 2020 var vesentlig lavere enn foregående år, men i 2021 ble det igjen funnet et antall rein på nesten samme nivå som i 2019 (se figur 1).

Figur 1. Bestandsutviklingen i Sølnkletten 2012-2021

For 2021 ønsker utvalget derfor kvoten økt til 300 dyr. Med 38% felling tilsvarer det 114 dyr. Dette vil teoretisk øke vinterbestanden til 764 dyr. Økingen av vinterdyr opp mot bestandsmålet på 800 er i bestandsplanen planlagt å skulle skje gradvis over en fem-års-periode. Kvotesøknaden er i tråd med denne.

Antall dyr som ble funnet ved minimumstillingene i 2021	720 dyr
+Forventa tilvekst fram til jakta: 22%	158 dyr
= Antatt bestandsstørrelse når jakta begynner	878 dyr
-Jaktuttak 300 dyr x 0.38 ¹ =	114 dyr
Stamme etter jakt	764 dyr

¹ 38% felling

I henhold til bestandsplanen for Sølnekletten benyttet utvalget i forrige bestandsplanperiode kortkategoriene «fritt dyr», «fritt under 50 kg» og «kalv». Denne fordelingen hadde villreinområdet gode erfaringer med, så lenge målet var å *redusere* stammen. De to siste årene av forrige planperiode ble imidlertid simleandelen i uttaket vurdert å være noe høyet i forhold til bukk. I 2020 ble simlene derfor totalfredet. For 2021 er det foreslått en forsiktig åpning for jakt på simler gjennom kategorien «Fritt dyr under 50 kg».

Kvota på 300 dyr fordelt slik:

40 % Kalv

10 % Fritt dyr under 50kg

35 % Bukk under 60 kg

15 % Fri bukk

VURDERING

Ut fra naturmangfoldlovens bestemmelser er grunnlaget for et jaktuttak til stede. Dette er planlagt utført under ordinær jakt etter vanlig opplegg. Antall fellingstillatelser for 2021 vil gi en økning i stammestørrelsen, i henhold til bestandsplanen.

FORSLAG TIL VEDTAK

Sølnekletten Villreinområde tildeles en fellingskvote på 300 frie dyr.

Det er behov for bedre kunnskap om mulige trekk mellom Rondane Nord og Sølnekletten og mellom Rondane Nord og Rondane Sør. De tre utvalgene oppfordres derfor til å samordne vintertellingene, både mht. metodikk og tid.

STYRETS BEHANDLING

Bestanden er på god veg opp igjen, noe som gir grunnlag for en større jaktkvote.

Det hadde vært ønskelig og hatt bedre kunnskap om det mulige trekket mellom Rondane Nord og Sølnekletten.

VEDTAK

Sølnekletten Villreinområde tildeles en fellingskvote på 300 frie dyr.

Det er behov for bedre kunnskap om mulige trekk mellom Rondane Nord og Sølknkletten og mellom Rondane Nord og Rondane Sør. De tre utvalgene oppfordres derfor til å samordne vintertellingene, både mht. metodikk og tid.

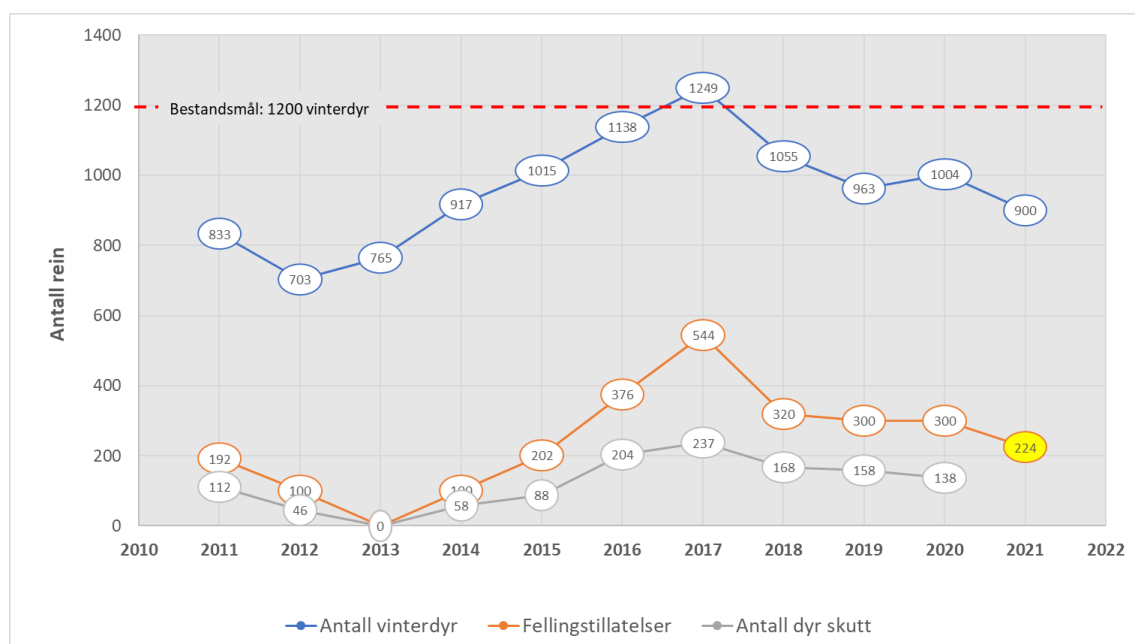
2020/24 RONDANE NORD - SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2020

Nord for Ula

Bestandsplan for Rondane Nord 2021-2025 er under behandling i samme møte (jfr. sak 2021/21). Forslag om fellingskvoter må derfor ses i sammenheng med behandlingen av bestandsplanen i nemnda. Fellingskvotene må derfor vurderes på møtet i forhold til behandlingen av forslaget til bestandsplan.

Rondane nord forvaltes som to delområder; Nord for Ula og Sør for Ula (Vulufjell). I begge områder har Villreinputvalget for Rondane nord de siste årene arbeidet for å øke bestandene til bestandsmålet, ved å begrense antall fellingstillatelser. For 2017 var en ved minimumstillingene oppe i bestandsmålet for områdene nord for Ula. Ved vintertellingene i 2018 - 2020 er en imidlertid under bestandsmålet på ny (se figur 2). I 2019 reduserte derfor nemnda antall fellingstillatelser fra 320 til 300 dyr.

I 2020 lå en med 1004 vinterdyr 20% under bestandsmålet på 1200 vinterdyr. Utvalget mente at utbruddet av fotråte hadde spilt en vesentlig rolle for bestandsutviklingen fra 2019-2020, og søkte derfor om en fellingskvote på 300 dyr for 2020. Dette skulle da teoretisk gi en vinterstamme i 2021 på ca. 1100 dyr. Vintertellingene i 2021 viste imidlertid bare 900 dyr. Det var ikke noe nytt utbrudd av fotråte sommeren 2020 som kan forklare denne nedgangen. Nedgangen faller sammen med at Sølknkletten registrerte flere dyr samme vinter. En vet imidlertid lite om et mulig trekk mellom Rondane Nord og Sølknkletten, slik at de to resultatene ikke trenger å ha noen sammenheng. Det er imidlertid verdt å undersøke dette nøyere, og de to utvalgene diskuterer nå om de kan samordne datoene og metodikken for tellingene neste vinter.

Figur 2. Bestandsutviklingen nord for Ula 2012-2021

For området nord for Ula er beregningen av fellingskvote som følger:

Antall dyr som ble funnet ved minimumstillingene i 2020	900 dyr
+ Forventa tilvekst fram til jakta: 18%	162 dyr
= Antatt bestandsstørrelse når jakta begynner	1062 dyr
-Jaktuttak 224 dyr x 0.50 ² =	112 dyr
Stamme etter jakt	950 dyr

²Fellingsprosent 50.

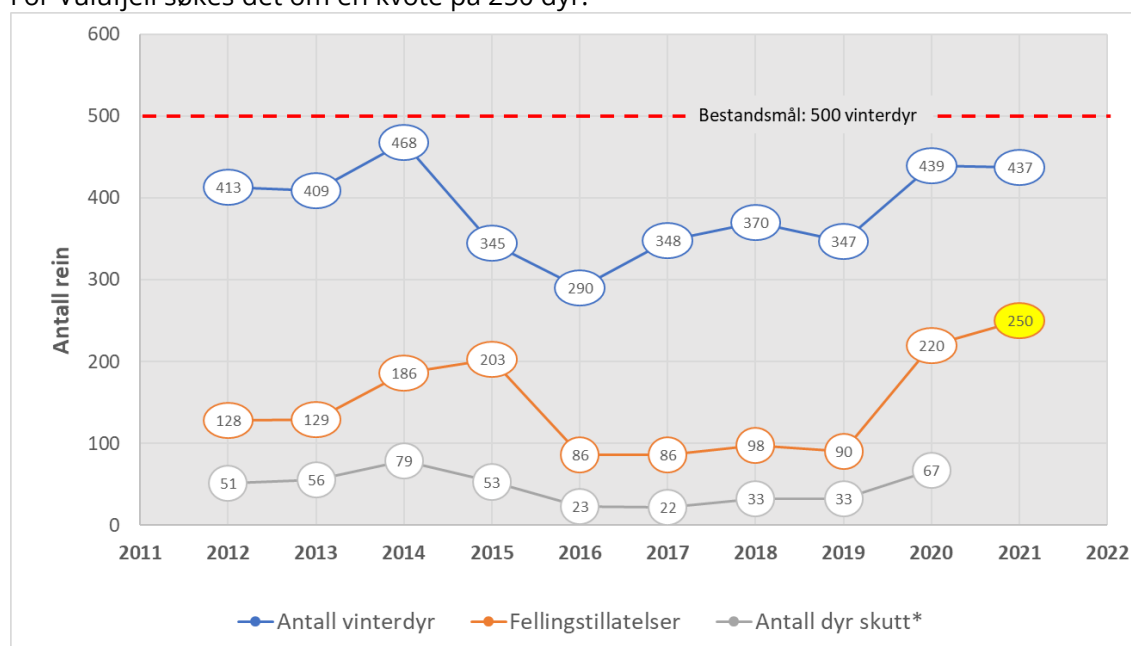
Avskytingsplan nord for Ula (2021-2025)

Frie dyr/eldre bukk	10-25%
Fritt under 50 kg/ynge bukk	10-25%
Fritt under 40 kg/simple/ungdyr	25-35%
Kalv	15-25%

Sør for Ula (Vulufjell)

I Vulufjell økte stammen økt med 92 dyr fra 2019 til 2020, opp til 439 dyr¹ (se figur 3). Dette er likevel under gjeldende bestandsmål på 500 vinterdyr. Utvalget mener imidlertid at en i en situasjon med registrert fotråte både sør og nord for området, bør holde bestanden på et lavere nivå enn man ellers ville ha gjort, fordi flere dyr øker faren for smitteutbrudd. Utvalget mener at en ved ny bestandsplan bør redusere vinterbestanden til 400 dyr.

For Vulufjell søkes det om en kvote på 250 dyr.

Figur 3. Bestandsutviklingen i Vulufjell 2012-2021

¹ Ut fra de teoretiske beregningene i 2019 skulle stammen økt med kun 29 dyr, til 376 dyr.

For Vulufjell er beregningen av fellingskvote som følger:

Antall dyr som ble funnet ved minimumstillingene i 2020	437 dyr
+ Forventa tilvekst fram til jakta: 20%	88 dyr
= Antatt bestandsstørrelse når jakta begynner	525 dyr
-Jaktuttak $250 \times 0,35^1=$	88 dyr
Stamme etter jakt	437 dyr

¹35% felling

Avskytingsplan sør for Ula (2021-2025)

Frie dyr/eldre bukk	10-15%
Fritt under 40 kg/simple/ungdyr	50-60%
Kalv	25-35%

VURDERING

Ut fra naturmangfoldlovens bestemmelser er grunnlaget for et jaktuttak til stede. Dette er planlagt utført under ordinær jakt etter vanlig opplegg.

Nord for Ula legges det opp til en gradvis oppbygging av stammen (økning på 50 dyr pr. år). Stammen vurderes ikke til å være på noe kritisk nivå, og jakta er viktig for å skape lokal oppslutning om bevaring av villreinen. Den kvoten utvalget legger opp til, kan derfor forsvares. Dersom en ikke får en forventa økning i stammen til 2022, må avskytingsplanen i den foreslåtte bestandsplanen vurderes på ny.

Sør for Ula (i Vulufjell) bør det i påvente av klassifiseringen i kvalitetsnormen tas sikte på å holde stammen stabil på 430-440 dyr. En kvote på 250 dyr vil teoretisk sett holde bestanden stabil fram til dette arbeidet er ferdig.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreirutvalget for Rondane Nord tildeles fellingskvoter for:

Rondane nord: 224 frie dyr.

Vulufjell: 250 frie dyr (forutsatt at utvalget aksepterer å opprettholde bestandsmålet på 500 dyr).

STYRETS BEHANDLING

Sekretæren foreslo nytt vedtak for Vulufjell: 250 frie dyr, under forutsetning av at gjeldende bestandsplan forlenges ett år for områdene sør for Ula og at bestandsmålet på 500 dyr opprettholdes.

Jakt som bosettingsfaktor i distriktene og for å skape lokalt eierskap til fjellet ble framhevet fra flere.

VEDTAK

Villreirutvalget for Rondane Nord tildeles fellingskvoter for:

Rondane nord: 224 frie dyr i samsvar med bestandsplan.

Vulufjell: 250 frie dyr, under forutsetning av at gjeldende bestandsplan forlenges ett år for områdene sør for Ula og at bestandsmålet på 500 dyr opprettholdes.

2020/25 RONDANE SØR - SØKNAD OM FELLINGSKVOTE 2021

Bestandsplan for Rondane Sør 2021-2025 er under behandling i samme møte (jfr. sak 2021/22). Forslag om fellingskvoter må derfor ses i sammenheng med behandlingen av bestandsplanen i nemnda. Fellingskvotene må derfor vurderes på møtet i forhold til behandlingen av forslaget til bestandsplan.

Rondane sør behandles som to delområder ved fastsetting av fellingskvoter; Finnsjøfjellet («øya» mellom elva Atna i nord, fv. 27 og elvene Setningen og Vulua) og Rondane sør.

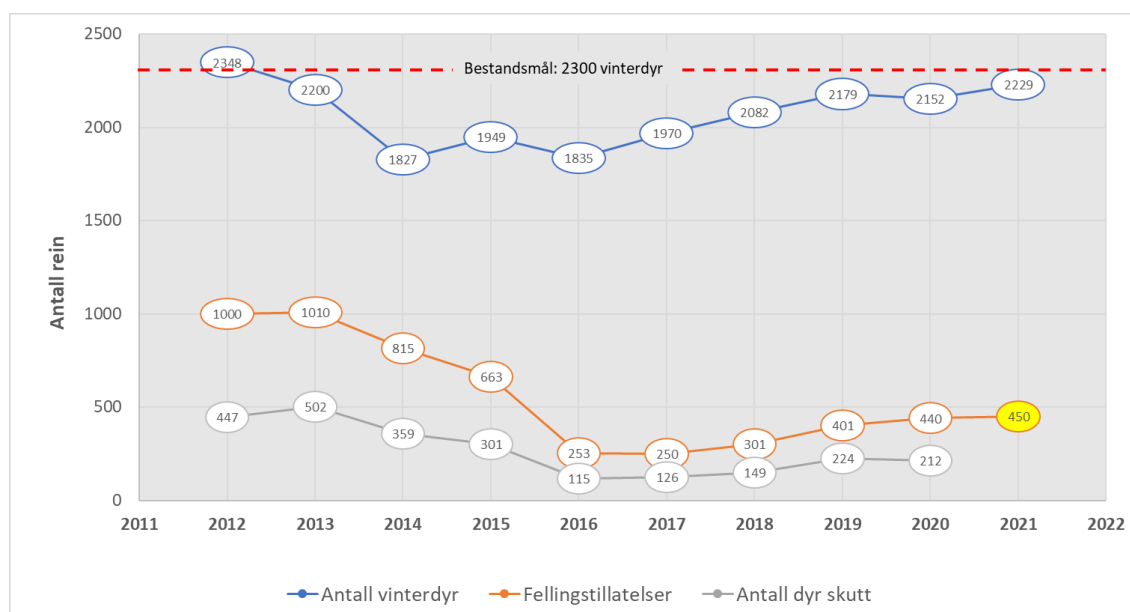
Finnsjøfjellet

Finnsjøfjellet har en vært stabil vinterbestand på ca. 100 dyr. Vintertellingene i 2019 viste 92 dyr, i 2020 var dette redusert til 88 dyr og i 2021 til 83 dyr.

Utvalget har redusert årets kvote fra 40 til 20 dyr. Med en fellingsprosent, uttak og produksjon som beskrevet i bestandsplanen vil dette teoretisk øke bestanden til 89 dyr i 2022.

Rondane sør

Bestanden av vinterdyr har jevnt og trutt økt igjen fra 2016, og vinteren 2021 fant en 2229 dyr ved minimumstillingene (figur 4). I 2020 lå en derfor høyere enn det som var målet i gjeldende bestandsplan (2152 dyr på tellingene og 2106 dyr i bestandsplanen 2016-2020). Med en økning på 70-80 dyr fra 2020 til 2021, ligger utvalget derfor «foran skjema» i forhold til å komme opp på bestandsmålet igjen.

Figur 4. Bestandsutviklingen i Rondane Sør 2012-2021

Utvalget søker om en kvote for 2021 på 450 dyr, som er en liten økning fra fjorårets kvote.

Antall dyr som ble funnet ved minimumstellingene i 2021	2.229 dyr
+ Forventa tilvekst fram til jakta	264 dyr
= Antatt bestandsstørrelse når jakta begynner	2.493 dyr
-Jaktuttak $450 \times 0,52^1 =$	234 dyr
Stamme etter jakt	2.259 dyr

¹52% felling

Fordelingen foreslås i henhold til ny bestandsplan: Fri bukk: 10 %, Fritt dyr under 50kg: 17,5 %, Bukk under 50kg: 27,5 % og Kalv: 45 %.

VURDERING

Ut fra naturmangfoldlovens bestemmelser er grunnlaget for et jaktuttak til stede. Dette er planlagt utført under ordinær jakt etter vanlig opplegg.

I Rondane Sør er antall vinterdyr nå nesten opp mot bestandsmålet, etter en planlagt, gradvis økning de siste årene. Den gradvise økningen er planlagt fortsatt, jfr. bestandsplanen. Det er derfor grunnlag for en kvote på 450 dyr som omsøkt

FORSLAG TIL VEDTAK

Rondane sør villreinutvalg tildeles fellingskvoter for:

Finnsjøfjellet: 20 frie dyr i samsvar med bestandsplan.

Rondane sør for øvrig: 450 frie dyr i samsvar med bestandsplan.

STYRETS BEHANDLING

Sekretæren opplyste at Rondane Sør har bedt om et ekstra kalvekort. Utvalget bruker dette som premiering for minste kalv skutt året før. Dette for å stimulere til at jegerne skyter de minste kalvene som har de dårligste utsiktene for overlevelse påfølgende vinter.

VEDTAK

Rondane sør villreinutvalg tildeles fellingskvoter for:

Finnsjøfjellet: 20 frie dyr i samsvar med bestandsplan.

Rondane sør for øvrig: 451 frie dyr i samsvar med bestandsplan.

2021/26 FORDELING AV TILTAKSMIDLER 2021

SAKSOPPLYSNINGER

Tiltaksmidlene består av tilbakeførte fellingsavgiftsmidler for Rondane Sør, Rondane nord og Sølnekletten for 2019, i alt kr. 167.076. Midlene er utlyst via mail til de tre villreinutvalgene, aktuelle fjellstyrer og kommuner, samt Norsk Villreinsenter Nord. I oversendelsesbrevet ble mottakerne av e-posten bedt om å gjøre utlysingen kjent for aktuelle søkere, f.eks. skoler.

Følgende søknader er registrert:

Søker	Tiltak	Kostnad prosjekter	Totalt søknadsbeløp
Rondane sør villreinområde	- Tellinger (min., kalv, struktur) - Reg. av trekk og arealbruk Fampen - Reg. av trekk sørover	150.000	70.000
Villreinutvalget for Rondane nord	-Minimums- og strukturtellinger - Registrering av kalvingsområder og tilstedeværelse i felt under villreinkalvinga -Arbeid med ny bestandsplan	115.000 30.000 20.000	Ikke satt
Sølnekletten Villreinområde	- Strukturtellinger - Minimums- og totaltellinger - Kjeveinnsamling - Prøvetaking, skrantesyke	30.000 30.000 20.000 10.000	60.000
Norman-prosjektet	-Registreringer i Gråhø/Tjønnseterfjellet (Nord- og Sør-Fron) - Registreringer ved Veslefjellet/Kuva/Harbakken(Dovre)	83.000	3.000

VURDERING

Alle søknadene ligger innenfor rammene av utlysingen (tiltak som: 1. Styrker forvaltningen av villreinstammen/ 2. Fremmer befolkningens forståelse og kunnskap for villreinen sin bruk av fjellområdene, særlig overfor barn og unge/ 3. Følger opp Regional plan for Rondane og Sølnekletten/ 4. Styrker kunnskapen om artes arealbruk i nåtid og fortid)

Hoveddelen av midlene har tidligere vært gitt til bestandsforvaltning og overvåking, dvs. utvalgenes arbeid. Praksis har vært å fordele tiltaksmidlene mellom de tre områdene i forhold til det som er tilbakeført av fellingsavgiftsmidler. Tiltaksmidlene de siste årene har utgjort:

2018: 168.574 kr.

2019: 142.074 kr.

2020: 167.076 kr.

2021: 140.548 kr.

Siden tiltaksmidlene avhenger av fellingsavgiftene, varierer den årlige tildelingen relativt mye. Når bestandstellingene viser redusert bestand i forhold til forventet antall dyr og utvalgene er ansvarlige og foreslår reduserte kvoter, medfører dette samtidig at potten med tiltaksmidler påfølgende år blir mindre. Overvåkingsbehovet reduseres imidlertid ikke, en hadde nær sagt tvert imot. I år der totalpotten av tiltaksmidler er liten, er det derfor vanskelig å prioritere andre

søknader enn søknader om overvåking, siden bestandstillingene er helt nødvendige for en ansvarlig forvaltning.

Mens det tidligere år har kommet inn også søknader fra f.eks. skoler, ser det ut til at tidligere års tildelingspraksis gjør at det ikke er kommet slike søknader i 2021. Utenom villreinutvalgenes søknader er det kommet inn en søknad fra «Normann-prosjektet» om å videreføre registreringene av villreinens arealbruk i Gråhø/Tjønnseterfjellet (Nord- og Sør-Fron) og ved Veslefjellet/Kuva/ Hardbakken (Dovre). «Normann-prosjektet» er en videreføring av registreringer tidligere år, og supplerer det pågående FOU-prosjektet for Rondane med GPS-merka simler ved at en får oversikt over bukkene sin arealbruk. Villreinnemnda er søkt om i alt 9.000 kr. for 2019-2021. Prosjektet har en total kostnad på 249.000 for de tre årene samla sett. Prosjektet har brakt fram nyttig kunnskap bl.a. for nemndas saksbehandling, og det er viktig å følge utviklingen i villreinens bruk av de områdene som inngår. Det anbefales derfor at søknaden innvilges også for 2021.

Dersom en holder midler til «Norman-prosjektet» utenfor, foreslås det at det resterende beløpet, kr. 137.548, fordeles i forhold til det som er tilbakeført av fellingsavgiftsmidler. Fordelingen blir da som følger:

- Rondane N: 40.5% = 55.752 kr.
- Rondane S: 45.0% = 62.494 kr.
- Sølnkletten: 14.0% = 19.302 kr.

FORSLAG TIL VEDTAK

Tiltaksmidlene for 2021 tildeles som følger:

Rondane Sør villreinområde	62.494 kr.
Villreinutvalget for Rondane nord	55.752 kr.
Sølnkletten Villreinområde	19.302 kr.
«Norman-prosjektet»	3000 kr.
SUM	140.548 kr.

STYRETS BEHANDLING

Ingen merknader. I tråd med tidligere års praksis.

VEDTAK

Tiltaksmidlene for 2021 tildeles som følger:

Rondane Sør villreinområde	62.494 kr.
Villreinutvalget for Rondane nord	55.752 kr.
Sølnkletten Villreinområde	19.302 kr.
«Norman-prosjektet»	3000 kr.
SUM	140.548 kr.

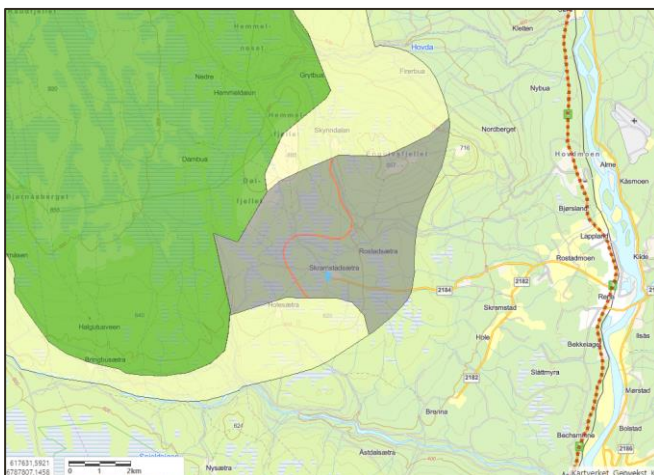
2021/25 ÅMOT - RIVING AV EKSISTERENDE FRITIDSBOLIG OG OPPSETTING AV NY

SAKSOPPLYSNINGER

Åmot kommune har mottatt søknad om dispensasjon fra gjeldende reguleringsplan for Skramstadsætra for riving av eksisterende fritidsbolig og oppsetting av ny hytte. Gjeldende reguleringsplan krever at det skal utarbeides ny detaljert reguleringsplan for nye bygg (som i dette tilfellet. Planen åpner ellers for 4 bygg pr. tomt, der hovedbygning kan være inntil 120 m² BRA og sidebygningene kan være inntil 50 m² BRA.

Det søkes om å bygge ny fritidsbolig på totalt 123.3 m², dvs. 3,3 m² mer enn tillatt i gjeldende reguleringsplan og dispensasjon fra kravet om reguleringsplan.

Hytta ligger i utviklingssona i regionalplanen for Rondane-Sølnkletten. Det er ikke retningslinjer for øvre størrelse på fritidshus i denne sona i regionalplanen.

Figur 5. Hyttas plassering er avmerket med blått

VURDERING

Det er her ikke snakk om ei helt ny hytte, men rivning av eldre hytte og etablering av ny. Avviket fra øvre ramme i gjeldende reguleringsplan er lite (3,3 m²), og eiendommen ligger i et område med mange fritidshus og i utbyggingssona.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda har ut fra villreinhensyn ikke merknad til at dispensasjon innvilges som omsøkt.

STYRETS BEHANDLING

Ingen merknader.

VEDTAK

Villreinnemnda har ut fra villreinhensyn ikke merknad til at dispensasjon innvilges som omsøkt.

2021/28 HØRING AV PLANPROGRAM, REGIONAL PLAN FOR KLIMA, ENERGI OG MILJØ

SAKSOPPLYSNINGER

Innlandet fylkeskommune har sendt planprogrammet for tre regional planer på høring:

- Regional plan for samfunnssikkerhet
- Regional plan for klima, energi og miljø
- Regional plan for det inkluderende Innlandet

Alle tre plandokumentene ligger her: <https://innlandetfylke.no/politikk/du-kan-pavirke/horinger/>

Det bes om en kortfattet oversikt over hva høringsinstansene mener er de viktigste mulighetene, og de største utfordringene innenfor klima, energi og miljø, i egen kommune og i Innlandet.

Selve planarbeidet er planlagt startet opp i august 2021 og skal være ferdig vinter/vår 2022/23.

Av de tre regionale planprogrammene er det programmet for Regional plan for klima, energi og miljø som angår Villreinnemndas ansvarsområde:

Formålet for planarbeidet er å utforme, konkretisere og koordinere en offensiv klima- og miljøpolitikk for Innlandet. Klima- og miljøhensyn skal veie tungt i alle samfunnsspørsmål, men de skal tilpasses at vi lever i både by og bygd. Det handler om å forvalte naturressursene på en bærekraftig måte og å skape nye grønne arbeidsplasser. Planen skal inneholde mål og strategier for utviklingen innenfor plantemaet. Det skal utarbeides et handlingsprogram for gjennomføring av planen.

I planprogrammet står bl.a. følgende:

Næringsutvikling henger tett sammen med arealforvaltning og -disponering, og vil derfor være en viktig påvirkningsfaktor for naturmangfoldet i Innlandet. Samtidig er natur- og kulturarvsopplevelser, tilrettelegging for friluftsliv og reiseliv en viktig del av arbeidet med å styrke Innlandsidentiteten. Attraktive lokalsamfunn og muligheter for gode opplevelser vil bidra til økt interesse og flere gjestedøgn. «Bruk og vern» er et nøkkelbegrep i forvaltningen av Innlandets natur og kulturarv. Gjennom god besøksforvaltning har man mulighet til å kanalisere ferdsel og bidra til at tilrettelegging for friluftsliv og naturopplevelser skjer på en skånsom måte, at de mest sårbare områdene får ligge urørt, og at verdiskapinga skjer lokalt.

Planarbeidet er prosjektorganisert med politiske styringsgrupper for hver av de tre regionale planene. For regional plan for klima, energi og miljø består den politiske styringsgruppen av Aud Hove (SP) (leder), Hanne Alstrup Velure (H), Hans Kristian Enge (AP), Johannes Christian Wahl Gran (MDG).

FORSLAG TIL HØRINGSINNSPILL FRA VILLREINNEMNDA

Innlandet har et svært stort internasjonalt ansvar for å ivareta den siste europeiske villreinen IUCN satte i 2016 villreinen på den globale rødlista for truede arter, som følge av en tilbakegang på om lag 40 % de foregående 25 årene. Ved siden av mindre forekomster i det vestlige Russland, er Norge det eneste europeiske landet med opprinnelig, vill fjellrein, og Norge har gjennom

internasjonale avtaler forpliktet seg til å ta vare på villreinen (Konvensjonen om biologisk mangfold og Bernkonvensjonen).

Den norske «rødlista» fra 2015 er under revisjon, og en revidert liste vil bli framlagt i november 2021. Villreinen var i 2015 kategorisert som «livskraftig», mens den i det nye forslaget foreslås kategorisert som «Nær truet». Populasjonsstørrelsen anses som liten og med en pågående nedgang. DNA-analyser tyder på at villreinstammene i Rondane og Dovrefjellområdet (Snøhetta, Knutshø, Sølnekletten og Rondane) har opprettholdt sin genetiske egenart uten vesentlig innblanding fra andre. Seks av ti nasjonale villreinområder har areal i Innlandet. Innlandet har med andre ord et svært stort internasjonalt ansvar for å ivareta siste rest av den opprinnelige villreinen.

Presset på villreinens arealer er stort

Det foreligger en omfattende forskningsmessig dokumentasjon om presset på villreinens leveområder særlig i Rondane og Dovrefjell fra menneskelig ferdsel og inngrep. Bestandsplanen for Rondane Nord 2021-2025 beskriver en alvorlig situasjon for villreinen i Rondane, der bestandsmålet for planperioden 2016-2020 ikke er oppnådd. Rondane Villreinområde er de siste årene i realiteten er delt i tre delbestander fordi tidligere trekk er opphørt; Rondane Sør, Rondane Nord: Områdene sør og nord for Ula elv. Det er ingen tegn til at disse trekkene vil ta seg opp igjen i overskuelig fremtid med mindre konkrete, og dels omfattende tiltak iverksettes. Fotråteutbruddet sommeren 2019 var nok et faresignal om sårbarheten til villreinstammen i Rondane Nord, da anslagsvis 30-40 % av kalvene døde i løpet i perioden fram til september-oktober.

Kvalitetsnormen for villrein blir et viktig premiss for bruken av fjellområdene

Nasjonalt har det blitt økt fokus på ivaretagelse av villreinen gjennom «Kvalitetsnormen for villrein» som ble fastsatt av Klima- og miljødepartementet 23. juni 2020 (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/negative-paverknader-pa-villreinen-skal-kartleggast/id2715331/>). Formålet med kvalitetsnormen er å bidra til at villreinen og de ulike villreinområdene forvaltes på en slik måte at internasjonale forpliktelser overholdes, og at nasjonale målsettinger om ivaretagelse av levedyktige bestander innenfor sine naturlige utbredelsesområder nås. Hvert fjerde år skal tas en gjennomgang av tilstanden i de 24 villreinområdene i Norge. Tre forhold skal vurderes; 1) Bestandsforhold, 2) Lavbeiter og 3) Leveområde og menneskelig påvirkning. Dersom klassifiseringen etter kvalitetsnormen viser at kvaliteten for et villreinområde er dårlig, skal det vurderes om det skal lages en plan for hvordan kvaliteten kan bedres. Alle de nasjonale villreinområdene (<https://www.villrein.no/om-villreinomrdene>) vil bli klassifisert i løpet av 2021.

Resultatene fra dette arbeidet blir et viktig premiss for bruken av fjellområdene framover.

Innlandet må øke kompetansen på besøksforvaltning

Det er knyttet store verdier til fjellområdene i Innlandet, både i forhold til tradisjonell landbruksdrift, reiseliv, friluftsliv og naturverdier. En ser imidlertid at konfliktene mellom rekreasjonsbruken og naturverdiene, særlig villreinen, er økende. Pr. i dag er det ingen politisk vilje på nasjonalt nivå til å regulere rekreasjonsbruken i naturområdene gjennom direkte reguleringer som forbud. Dette i motsetning til sammenlignbare land internasjonalt. Ingen ønsker denne typen inngripen i allmenhetens ferdsel. Skal en framover unngå det, er det imidlertid viktig å utvikle indirekte metoder for å styre og kanalisere ferdselen, f.eks. gjennom

fysiske tiltak i marka og informasjon. Dette vil være en viktig forutsetning også for å skape nye arbeidsplasser innen reiseliv og opplevelsesnæringer.

Villreinnemnda vil derfor oppfordre til at et utviklingsprosjekt for besøksforvaltning i praksis blir en del av handlingsprogrammet for «Regional plan for klima, energi og miljø». Et slikt prosjekt bør organiseres som et samarbeidsprosjekt der Innlandets store kompetansemiljø på bruk-vern-feltet blir involvert (Fylkeskommunen, Statsforvalteren, Nasjonalparkstyrene, naturinformasjonssentra, fjellstyrer, Statens Naturoppsyn, FOU-miljøer, regionale reiselivsorganisasjoner, Villreinnemndene og -utvalgene, Turistforeningene i Innlandet, nasjonalparkkommunene).

FORSLAG TIL VEDTAK

Det foreslåtte høringsinnspillet sendes til Innlandet fylkeskommune. Brevet undertegnes av styreleder.

STYRETS BEHANDLING

Det ble bemerket at det har vært en trist utvikling for villreinen både globalt og nasjonalt. Høringsinnspillet støttes derfor fullt ut.

VEDTAK

Det foreslåtte høringsinnspillet sendes til Innlandet fylkeskommune. Brevet undertegnes av styreleder.

2021/29 EVENTUELT

Ingen saker.